ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៩១២/០០៧

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី

សម្មានអភិជាតិសាសនា រក្សត្រខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

លេខ...
ថ្ងៃទី...
បញ្ជូនទៅ...

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១០៥/០០១ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទាន
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទាន

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលជាភាគីនៃអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៨ នីតិកាលទី៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្រប តាមទម្រង់និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី០៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ នាសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញ នីតិកាលទី៣ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ ៖

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ច្បាប់
ស្តីពី
ការអនុម័តយល់ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូល
ជាភាគីនៃអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ
ស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ

មាត្រា ១.-

អនុម័តយល់ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលជាភាគីនៃអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីសិទ្ធជនពិការ ដែលបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅទីក្រុងញូវយ៉ក នាថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៨ និងដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចុះហត្ថលេខានាថ្ងៃទី ០១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៧ ហើយដែលមានអត្ថបទទាំងស្រុងភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ។

មាត្រា ២.-

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបន្តរាល់នីតិវិធី ដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ២០១២

ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

នស/រកម.១២០៩/៤៥៧

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ហត្ថលេខា

អ៊ិត សំហេង

លេខ:៨០៩ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ២០១២

អគ្គលេខាធិការរងទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

... យ សុខា

2/2

អនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ

ស្តីពី

សិទ្ធិជនពិការ

ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦

បុព្វកថា

រដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ៖

ក- ដោយរំលឹកឡើងវិញពីគោលការណ៍ទាំងឡាយ ដែលមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលទទួលស្គាល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងតម្លៃ និងសិទ្ធិស្មើគ្នា ដែលមិនអាចលក់ដូរបាន ដែលមានពីកំណើតនៃសមាជិកគ្រប់រូបក្នុងសង្គមមនុស្សគឺជាគ្រឹះនៃសេរីភាព យុត្តិធម៌ និងសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ។

ខ- ដោយទទួលស្គាល់ថា តាមសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស អង្គការសហប្រជាជាតិបានប្រកាស និងបានយល់ព្រមថា មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបានសិទ្ធិ និងសេរីភាពគ្រប់បែបយ៉ាង ដូចដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសជាសកលនិងក្នុងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិទាំងនេះ ដោយគ្មានការបែងចែកនៃប្រភេទណាមួយឡើយ។

គ- ដោយគូសបញ្ជាក់ឡើងវិញថា សកលភាព ភាពមិនអាចបំបែកបានភាពពំនាក់អាស្រ័យគ្នា និងភាពទាក់ទងគ្នានៃសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ ព្រមទាំងសេចក្តីត្រូវការរបស់ជនពិការ ត្រូវបានធានាយ៉ាងពេញលេញ ដោយគ្មានការរើសអើង ។

ឃ- ដោយរំលឹកឡើងវិញ ពីកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងនយោបាយ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការប្រកាន់ពូជសាសន៍ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់ នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ អនុសញ្ញាស្តីពីការប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទារុណកម្មផ្សេងទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីកិច្ចការពារសិទ្ធិរបស់កម្មករទេសន្តប្រវេសន៍ទាំងអស់ និងសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួន។

ង- ដោយទទួលស្គាល់ថា ពិការភាពគឺជាទស្សនាទានដែលមានការវិវត្ត ហើយពិការភាពកើតចេញពីអន្តរកម្មរវាងជនពិការនិងឧបសគ្គទាំងឡាយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងអាកប្បកិរិយានិងបរិយាកាស

ជុំវិញដែលរារាំងពួកគេមិនឲ្យចូលរួមក្នុងសង្គមបានពេញលេញ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។

ច- ដោយទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់នៃគោលការណ៍ និងសេចក្តីណែនាំពីគោលនយោបាយដែលមាននៅក្នុងកម្មវិធីសកម្មភាពពិភពលោកទាក់ទងនឹងជនពិការ និងនៅក្នុងវិធាននិយាមនានាស្តីពីការផ្តល់ឱកាសស្មើគ្នាដល់ជនពិការ ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូលជំរុញ បង្កើតនិងវាយតម្លៃគោលនយោបាយផែនការ កម្មវិធី និងសកម្មភាពផ្សេងៗនៅថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់តំបន់ និងលើឆាកអន្តរជាតិ ដើម្បីផ្តល់កាលានុវត្តភាពឲ្យបានស្មើគ្នាថែមទៀតដល់ជនពិការ ។

ឆ- ដោយគូសបញ្ជាក់បន្ថែមពីសារៈសំខាន់ នៃការបញ្ចូលបញ្ហាពិការភាពឲ្យទៅជាផ្នែកមួយពេញលេញ នៃយុទ្ធសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តភាព ។

ជ- ដោយទទួលស្គាល់ផងដែរថា ការរើសអើងប្រឆាំងនឹងបុគ្គលណាមួយ ដោយសារតែពិការភាព គឺជាការរំលោភលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងតម្លៃរបស់មនុស្ស ដែលមានពីកំណើត ។

ឈ- ដោយទទួលស្គាល់បន្ថែមទៀត ពីពិការភាពផ្សេងគ្នារបស់ជនពិការ ។

ញ- ដោយទទួលស្គាល់ពីតម្រូវការលើកស្ទួយ និងការពារសិទ្ធិមនុស្សរបស់ជនពិការគ្រប់រូបរួមទាំងអ្នកទាំងឡាយណា ដែលត្រូវការគាំពារកម្រិតខ្ពស់ ។

ដ- ដោយមានការបារម្ភថា បើទោះជាមានឧបករណ៍ និងការធានារ៉ាប់រងផ្សេងៗយ៉ាងនេះក្តីក៏ជនពិការនៅតែបន្តប្រឈមមុខនឹងឧបសគ្គ ក្នុងការចូលរួមរបស់គេដោយស្មើភាពគ្នាជាមួយ សមាជិកឯទៀតក្នុងសង្គម និងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សរបស់ពួកគេនៅទូទាំងពិភពលោក។

ឋ- ដោយទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិដើម្បី លើកកម្ពស់ស្ថានភាពរស់នៅរបស់ជនពិការនៅគ្រប់ប្រទេស ជាពិសេសនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ។

ឌ- ដោយទទួលស្គាល់ពីវិភាគទានដ៏មានតម្លៃ និងមានសក្តានុពលរបស់ជនពិការ ចំពោះសុខុមាលភាពទាំងស្រុង និងភាពផ្សេងៗគ្នានៃសហគមន៍របស់ខ្លួន និងការលើកស្ទួយជនពិការឲ្យទទួលបានពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្សនិងសេរីភាពជាសារវន្ត និងការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញរបស់

ពួកគេក្នុងសង្គម សម្រេចបានជាលទ្ធផល គឺការលើកកម្ពស់សតិអារម្មណ៍របស់ជនពិការថា ខ្លួនជាផ្នែកមួយនៃសង្គម និងភាពជឿនលឿនដ៏មានខ្លឹមសារក្នុងការអភិវឌ្ឍមនុស្ស សង្គមកិច្ច និងសេដ្ឋកិច្ច និងការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ ។

ឈ- ដោយទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់ នៃស្វ័យភាពជាឯកត្តបុគ្គល និងឯករាជភាពរបស់ជនពិការម្នាក់ៗ រួមទាំងសេរីភាពក្នុងការមានជម្រើសរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ។

ញ- ដោយយល់ឃើញថា ជនពិការគួរតែមានឱកាសចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចអំពីគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីនានា រួមទាំងកិច្ចការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហារបស់ពួកគេផ្ទាល់ ។

ដ- ដោយមានក្តីកង្វល់អំពីស្ថានភាពលំបាក ដែលជនពិការបានជួបប្រទះនូវការរើសអើងជាច្រើន ឬការរើសអើងដែលមានទម្រង់ធ្ងន់ធ្ងរ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការប្រកាន់ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា សាសនា គំនិតនយោបាយ ឬទស្សនៈផ្សេងទៀត ជាតិ ជាតិពន្ធុ ប្រភពដើមជនជាតិឬសង្គម ទ្រព្យសម្បត្តិ ដើមកំណើត អាយុ ឬឋានៈផ្សេងៗទៀត ។

ឋ- ដោយទទួលស្គាល់ថា ស្ត្រី និងកុមារីពិការតែងតែជួបប្រទះនូវភយន្តរាយធំជាងគេ ទាំងនៅក្នុងនិងក្រៅផ្ទះ ដូចជាអំពើហិង្សា ការបង្ករបួសស្នាម ឬការបំពារបំពាន ការមិនអើពើ ឬការមិនស្និទ្ធស្នាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ឬការកេងប្រវ័ញ្ច ។

ទ- ដោយទទួលស្គាល់ថា កុមារពិការគួរតែបានទទួលយ៉ាងពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយកុមារដទៃ និងដោយរំលឹកឡើងវិញ ពីកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវសម្រេចឲ្យបាននូវគោលដៅទាំងនេះរបស់រដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ។

ធ- ដោយគូសបញ្ជាក់ពីតម្រូវការដើម្បីដាក់បញ្ចូលទស្សនៈវិស័យផ្នែកយេនឌ័រទៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងអស់ ដើម្បីលើកស្ទួយជនពិការឲ្យទទួលបានពេញលេញ នូវសិទ្ធិមនុស្សនិងសេរីភាពជាសារវន្ត។

ន- ដោយគូសបញ្ជាក់ពីភាពជាក់ស្តែងដែលថាជនពិការភាគច្រើនរស់នៅក្នុងស្ថានភាពក្រីក្រ ហើយជាមួយនឹងស្ថានភាពបែបនេះ ដោយទទួលស្គាល់ពីតម្រូវការដ៏សំខាន់ ក្នុងការលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមាននៃភាពក្រីក្រដល់ជនពិការ ។

ប- ដោយចងចាំថា លក្ខខណ្ឌនៃសន្តិភាពនិងសន្តិសុខផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការគោរពយ៉ាងពេញលេញនូវគោលបំណង និងគោលការណ៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ និងការប្រតិបត្តិតាមលិខិតុបករណ៍សិទ្ធិមនុស្សដែលនៅមានជាធរមាន គឺជាប្រការសំខាន់បំផុត ដើម្បីការពារឲ្យបានពេញលេញដល់ជនពិការ ជាពិសេស នៅពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ និងការចូលកាន់កាប់របស់បរទេស ។

ផ- ដោយទទួលស្គាល់អំពីសារៈសំខាន់នៃការទទួលបាននូវការសម្របសម្រួលដល់បរិយាកាសផ្នែកកាយសម្បទា សង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ចនិងវប្បធម៌ និងព័ត៌មានទំនាក់ទំនងអំពីសុខភាព ការអប់រំ ដើម្បីជួយឲ្យជនពិការអាចទទួលបានយ៉ាងពេញលេញ នូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ ។

ព- ដោយយល់យ៉ាងច្បាស់ថា បុគ្គលម្នាក់ៗដែលមានកាតព្វកិច្ចចំពោះអ្នកដទៃ និងចំពោះសហគមន៍របស់ខ្លួន ត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវ ដើម្បីខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការលើកស្ទួយ និងការប្រតិបត្តិតាមសិទ្ធិទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ។

ភ- ដោយមានជំនឿថា គ្រួសារគឺជាសមាសធាតុដើម និងជាមូលដ្ឋាននៃសង្គម ហើយមានសិទ្ធិទទួលបាននូវកិច្ចការពារពីសង្គម និងរដ្ឋ ហើយជនពិការ និងសមាជិកក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្លួនគួរទទួលបាននូវកិច្ចការពារ និងការជួយជ្រោមជ្រែងជាចាំបាច់ ដើម្បីឲ្យក្រុមគ្រួសារខ្លួន អាចចូលរួមចំណែកធ្វើឲ្យជនពិការទទួលបាននូវសិទ្ធិដោយស្មើភាព និងពេញលេញ ។

ម- ដោយមានជំនឿថា អនុសញ្ញាអន្តរជាតិទាំងមូល និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយដើម្បីការពារ និងលើកស្ទួយសិទ្ធិ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ជនពិការ នឹងរួមវិភាគទានយ៉ាងថ្លៃថ្លា ក្នុងការកែតម្រូវគុណវិបត្តិសង្គមដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះជនពិការ និងលើកស្ទួយជនពិការឲ្យមានឱកាសស្មើគ្នា ក្នុងការចូលរួមលើវិស័យពាក់ព័ន្ធដល់សិទ្ធិពលរដ្ឋ នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ទាំងក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ និងបណ្តាអារ្យប្រទេស។

បានព្រមព្រៀងដូចតទៅ:

មាត្រា១: គោលបំណង

គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ គឺដើម្បីជំរុញការពារនិងធានាឲ្យជនពិការទទួលបាន ដោយពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ និងដើម្បីលើកស្ទួយការគោរពសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ដែលមានពីកំណើតមករបស់ជនពិការ។

ជនពិការសំដៅលើអ្នកទាំងឡាយ ដែលមានភាពអន់ខ្សោយរយៈពេលយូរ ផ្នែកកាយសម្បទា ផ្លូវចិត្ត សតិបញ្ញា ឬ ញាណដឹង ដែលនៅពេលជួបប្រទះជាមួយឧបសគ្គនានា អាចរាំងពួកគេ មិនឲ្យមានការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ និងមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងសង្គម ដោយស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃបាន។

មាត្រា២: និយមន័យ

គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះគឺ ៖

- "ទំនាក់ទំនង" រាប់បញ្ចូលទាំងភាសា ការបង្ហាញជាអត្ថបទ អក្សរស្ទាប ទំនាក់ទំនង ដោយការស្ទាប ការបោះពុម្ពជាអក្សរធំៗ ការដែលអាចទទួលបានប្រព័ន្ធពហុព័ត៌មាន ព្រមទាំងសំណេរ ខ្សែអាត់សំឡេង ភាសាសាមញ្ញៗ ឧបករណ៍បកស្រាយទិន្នន័យព័ត៌មានអំពីមនុស្ស និងវិធីសម្រាប់ដំឡើង និងជំនួសផ្សេងៗ មធ្យោបាយ និងទម្រង់នានានៃការទំនាក់ទំនង រួមទាំងព័ត៌មានដែលអាចទទួលបាន និងបច្ចេកវិទ្យាទំនាក់ទំនង។

- "ភាសា" រួមបញ្ចូលទាំងភាសានិយាយ ភាសាសញ្ញា និងទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃភាសាទាំងឡាយដែលគេមិននិយាយ។

- "ការរើសអើងដោយសារពិការភាព" មានន័យថា ការបែងចែក ការដាត់ចេញ ឬការដាក់កំហិតណាមួយ ដោយសារតែពិការភាព ដែលមានគោលបំណង ឬមានអានុភាពធ្វើឲ្យចុះទន់ខ្សោយ ឬលុបបំបាត់ការទទួលស្គាល់ ការទទួលបាន ឬប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ ក្នុងវិស័យនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច

សង្គមកិច្ច វប្បធម៌ ពលរដ្ឋ ឬក្នុងវិស័យផ្សេងៗទៀត ។ ការរើសអើងនេះ រាប់បញ្ចូលនូវរាល់ទម្រង់នៃការរើសអើង រួមទាំងការបដិសេធនូវការសម្របសម្រួលសមស្រប។

- "ការសម្របសម្រួលសមស្រប"មានន័យថា ការកែឲ្យសមរម្យនិងចាំបាច់ និងការកែតម្រូវដែលមិនបង្កឲ្យការទទួលខុសត្រូវមានភាពវិសមាមាត្រឬមិនត្រឹមត្រូវ ដែលមានភាពចាំបាច់តែក្នុងករណីពិសេស ដើម្បីធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបាន និងប្រើប្រាស់បាននូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ ។

- "ការរចនាជាសកល"មានន័យថា ការរចនាផលិតផល បរិស្ថាន កម្មវិធី និងសេវាកម្មផ្សេងៗ ដែលមនុស្សគ្រប់រូបអាចប្រើប្រាស់បាន ដោយមិនទាមទារការសម្របតាម ឬការរចនាពិសេសផ្សេងទៀត ក្នុងវិសាលភាពធំបំផុតដែលអាចធ្វើបាន។ "ការរចនាជាសកល" មិនត្រូវផាត់ចោលឧបករណ៍ជំនួយទាំងឡាយពិសេសសម្រាប់ក្រុមជនពិការដែលត្រូវការឧបករណ៍ជំនួយទាំងនេះ ។

មាត្រា៣: គោលការណ៍ទូទៅ

គោលការណ៍ទូទៅនៃអនុសញ្ញានេះមាន៖

ក. ការគោរពសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ដែលមានពីកំណើត ស្វ័យភាពបុគ្គល រួមទាំងសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ និងឯករាជភាពរបស់បុគ្គល ។

ខ. ការមិនរើសអើង ។

គ. ការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ និងមានប្រសិទ្ធភាព និងការដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសង្គម ។

ឃ. ការគោរពភាពផ្សេងពីគេនិងការសុខចិត្តទទួលយកជនពិការជាចំណែកនៃភាពចម្រុះគ្នារបស់មនុស្ស និងមនុស្សជាតិ ។

ង. ឱកាសស្មើភាពគ្នា ។

ច. ការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល។

ឆ. សមភាពរវាងបុរស និងស្ត្រី។

ជ. ការគោរពសមត្ថភាពរីកចម្រើនរបស់កុមារពិការ និងការគោរពសិទ្ធិកុមារពិការ ដើម្បីរក្សានូវអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេ ។

មាត្រា៤: ភារពកិច្ចទូទៅ

១- រដ្ឋភាគីត្រូវធានា និងលើកស្ទួយសមិទ្ធិពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តទាំងអស់សម្រាប់ជនពិការ ដោយគ្មានការរើសអើងចំពោះពិការភាពណាមួយឡើយ។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវរ៉ាប់រង:

ក. អនុម័តរាល់វិធានការផ្លូវច្បាប់ រដ្ឋបាល និងវិធានការដទៃទៀតដែលសមស្រប ដើម្បីអនុវត្តនូវសិទ្ធិទាំងឡាយដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ ។

ខ. ចាត់រាល់វិធានការសមស្រប រួមទាំងវិធានការផ្នែកនីតិកម្ម ដើម្បីកែប្រែ ឬលុបចោលច្បាប់ បទបញ្ញា ទំនៀមទម្លាប់ និងអនុវត្តជាក់ស្តែងដែលនៅជាធរមាន ហើយដែលបង្កើតការរើសអើងប្រឆាំងនឹងជនពិការ ។

គ. យកចិត្តទុកដាក់ដល់កិច្ចការពារ និងការលើកស្ទួយសិទ្ធិមនុស្សរបស់ជនពិការនូវរាល់គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីទាំងអស់។

ឃ. ទប់ស្កាត់ពីការចូលរួមក្នុងអំពើ ឬអនុវត្តជាក់ស្តែងណាមួយ ដែលគ្មានសង្គតភាពជាមួយនឹងអនុសញ្ញានេះ ហើយធានាថា អាជ្ញាធរ និងស្ថាប័នសារធារណ:នានាអនុវត្តស្របតាមអនុសញ្ញានេះ។

ង. ចាត់រាល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីលុបបំបាត់ការរើសអើងពីពិការភាព ដោយបុគ្គលណាម្នាក់ អង្គការ ឬស្ថាប័នឯកជនណាមួយ ។

ច. ព្យាយាម ឬលើកស្ទួយការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍនូវទំនិញ សេវាកម្ម សម្ភារៈ និងគ្រឿងបរិក្ខារ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលរចនាឡើងជាសកលដូចបានចែងក្នុងមាត្រា២នៃអនុសញ្ញានេះ ដែលគួរតែតម្រូវឲ្យមានការសម្របតាម ជាអប្បបរមាតាមតែអាចធ្វើបាន និងមានតម្លៃថោកដើម្បី

ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការជាក់ស្តែងរបស់ជនពិការ ក្នុងបំណងលើកស្ទួយការប្រើប្រាស់និងលទ្ធភាពរបស់ខ្លួន ដើម្បីជំរុញការរចនាជាសកលក្នុងការរៀបចំនិយាមនិងគោលការណ៍ណែនាំនានា។

ឆ. ព្យាយាម ឬលើកស្ទួយការស្រាវជ្រាវ ការអភិវឌ្ឍ ការប្រើប្រាស់ និងលទ្ធភាពបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ រួមទាំងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនង គ្រឿងជំនួយចល័ត ឧបករណ៍និងបច្ចេកវិទ្យាជំនួយដែលសមស្របសម្រាប់ជនពិការ ដោយផ្តល់អាទិភាព ចំពោះបច្ចេកវិទ្យាដែលមានតម្លៃសមរម្យ។

ជ. ផ្តល់ឲ្យជនពិការនូវលទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មាន អំពីគ្រឿងជំនួយចល័តឧបករណ៍ទ្រទ្រង់រាងកាយ និងបច្ចេកវិទ្យាជំនួយ រួមទាំងបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ ព្រមទាំងទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃជំនួយសម្ភារៈ និងសេវាកម្មជួយគាំពារ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តដទៃទៀត។

ឈ. ជំរុញការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈ និងបុគ្គលិកធ្វើការជាមួយជនពិការអំពីសិទ្ធិដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្នុងអនុសញ្ញានេះ ដើម្បីផ្តល់សេវាកម្ម និងជំនួយឲ្យកាន់តែប្រសើរថែមទៀត ដែលត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិទាំងនោះ។

២- ចំពោះសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ រដ្ឋភាគីនីមួយៗត្រូវចាត់វិធានការឲ្យបានជាអតិបរមាតាមធនធានដែលខ្លួនមាន និងតាមការចាំបាច់ នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក្នុងទស្សនៈសម្រេចឲ្យបានជាលំដាប់និងពេញលេញនូវសិទ្ធិទាំងនេះ ដោយគ្មានធ្វើឲ្យខូចខាតដល់កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ ដែលនឹងត្រូវតែអនុវត្តភ្លាមៗស្របតាមច្បាប់អន្តរជាតិ ។

៣- ក្នុងការកសាង និងអនុវត្តន៍ច្បាប់និងគោលនយោបាយនានាដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ និងក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្សេងទៀត ស្តីពីបញ្ហាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជនពិការ រដ្ឋភាគីត្រូវពិគ្រោះយោបល់យ៉ាងជិតស្និទ្ធនិងយ៉ាងសកម្មជាមួយជនពិការដែលពាក់ព័ន្ធ រួមទាំងកុមារពិការតាមរយៈអង្គការតំណាងរបស់ពួកគេ។

៤- គ្មានបទប្បញ្ញត្តិណាមួយនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ ប៉ះពាល់ដល់បទប្បញ្ញត្តិណា ដែលនាំឲ្យសម្រេចបានថែមទៀតនូវសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់ជនពិការ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់របស់រដ្ឋភាគី ឬច្បាប់អន្តរជាតិដែលនៅជាធរមានចំពោះរដ្ឋនោះ។មិនត្រូវដាក់កំហិត ឬដកហូតសិទ្ធិណាមួយនៃ

សិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្តដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ឬនៅមានជាធរមានក្នុងរដ្ឋភាគីណាមួយនៃអនុសញ្ញានេះទេ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ អនុសញ្ញានានា បទបញ្ញា ឬទំនៀមទម្លាប់ដោយយកលេសថា អនុសញ្ញានេះមិនទទួលស្គាល់សិទ្ធិ ឬសេរីភាពបែបនេះ ឬក៏ថារដ្ឋភាគីនោះទទួលស្គាល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពទាំងនេះ ក្នុងវិសាលភាពមួយតូចជាងនេះ។

៥- បទប្បញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះត្រូវមានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ដល់ផ្នែកទាំងអស់នៃរដ្ឋសហព័ន្ធ ដោយគ្មានការកំណត់ ឬការលើកលែងណាមួយឡើយ ។

មាត្រា៥: សមភាព និងការមិនរើសអើង

១- រដ្ឋភាគីទាំងឡាយទទួលស្គាល់ថា មនុស្សទាំងអស់ស្មើភាពគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ និងស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ ហើយមានសិទ្ធិទទួលបានដោយគ្មានការរើសអើងណាមួយ ដល់កិច្ចការពារ និងផលប្រយោជន៍នៃច្បាប់ស្មើគ្នា។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវហាមឃាត់រាល់ការរើសអើង ដោយសារតែពិការភាព និងធានាដល់ជនពិការនូវកិច្ចការពារតាមផ្លូវច្បាប់ស្មើគ្នា និងមានប្រសិទ្ធភាព ប្រឆាំងនឹងការរើសអើងតាមគ្រប់រូបភាព ។

៣- ដើម្បីលើកស្ទួយសមភាព និងលុបបំបាត់ការរើសអើង រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់ជំណាក់កាលសមស្រប ដើម្បីធានានូវការផ្តល់ការសម្រួលសមស្រប។

៤- វិធានការជាក់លាក់ដែលចាំបាច់ដើម្បីបង្កើនល្បឿន ឬធ្វើឲ្យសម្រេចបាននូវសមភាពជាក់លាក់របស់ជនពិការ មិនត្រូវចាត់ទុកជាការរើសអើង ដូចមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះទេ។

មាត្រា៦: ស្ត្រីពិការ

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់ថា ស្ត្រីនិងកុមារីពិការងាយរងការរើសអើងច្រើនបែបយ៉ាងណាស់ ហើយចំពោះបញ្ហានេះត្រូវចាត់វិធានការនានា ដើម្បីធានាឲ្យពួកគេទទួលបានភាពស្មើគ្នា និងពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្ត។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់ពល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីធានាឲ្យស្ត្រីទទួលបានការអភិវឌ្ឍ វឌ្ឍនភាព និងការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចឲ្យបានពេញលេញ ដើម្បីធានាឲ្យពួកគេអនុវត្ត និងទទួលបាននូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្ត ដូចមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ។

មាត្រា៧: កុមារពិការ

១- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់ពល់វិធានការចាំបាច់នានា ដើម្បីធានាឲ្យកុមារពិការទទួលបានដោយពេញលេញនូវសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្ត ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នា ជាមួយកុមារផ្សេងទៀត។

២- នៅគ្រប់សកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងកុមារពិការ ឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារពិការ ត្រូវលើកយកមកពិចារណាមុនគេ។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា កុមារពិការមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួនដោយសេរី ពីបញ្ហាគ្រប់បែបយ៉ាងដែលប៉ះពាល់ដល់ពួកគេ។ ទស្សនៈរបស់ពួកគេត្រូវទទួលបានការពិចារណាថ្លឹងថ្លែងឲ្យបានសមស្របទៅនឹងអាយុ និងភាពចាស់ទុំរបស់ពួកគេ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយកុមារផ្សេងទៀត ហើយពួកគេត្រូវទទួលបាននូវការជួយជ្រោមជ្រែងសមស្របទៅនឹងពិការភាព និងអាយុដើម្បីទទួលបាននូវសិទ្ធិនេះយ៉ាងពិតប្រាកដ ។

មាត្រា៨: ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង

១- រដ្ឋភាគីត្រូវអនុម័តជាបន្ទាន់ នូវវិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព ដូចខាងក្រោម:

ក. លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីជនពិការ នៅក្នុងសង្គមជាតិទាំងមូលរួមទាំងនៅតាមគ្រួសារ និងលើកតម្កើងការគោរពសិទ្ធិ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ជនពិការ ។

ខ. ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការរើសអើង ការប្រកាន់ពូជសាសន៍ និងការប្រព្រឹត្តនាំឲ្យអន្តរាយផ្សេងៗដល់ជនពិការ រួមទាំងសកម្មភាពទាំងនោះទាក់ទងនឹងភេទនិងអាយុ គ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត ។

គ. ជំរុញការយល់ដឹងពីសមត្ថភាព និងការរួមវិភាគទានដល់ជនពិការ ។

២- វិធានការទាំងឡាយដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណងនេះរួមមាន ៖

ក. ផ្តួចផ្តើម និងថែរក្សាយុទ្ធនាការ ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលត្រូវបានរចនាឡើងសម្រាប់:

i) លើកទឹកចិត្តដល់ការចង់យល់ដឹងអំពីសិទ្ធិជនពិការ។

ii) ជំរុញការយល់ឃើញជាវិជ្ជមាន និងការយល់ដឹងពីសង្គមឲ្យកាន់តែទូលាយចំពោះជនពិការ ។

iii) ជំរុញការទទួលស្គាល់ជំនាញ គុណសម្បត្តិ និងលទ្ធភាពរបស់ជនពិការ និងទទួលស្គាល់ការរួមវិភាគទានរបស់ពួកគេទាំងនៅទីកន្លែងធ្វើការ និងនៅទីផ្សារការងារ ។

ខ. លើកតម្កើងនៅគ្រប់កម្រិតនៃប្រព័ន្ធអប់រំ រួមទាំងកុមារតូចទាំងអស់នូវឥរិយាបទចេះគោរពសិទ្ធិរបស់ជនពិការ។

គ. ជំរុញគ្រប់ស្ថាប័នព័ត៌មាន ឲ្យផ្សព្វផ្សាយពីជនពិការក្នុងលក្ខណៈមួយ ស្របទៅតាមគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ។

ឃ. លើកស្ទួយកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលការយល់ដឹងអំពីជនពិការ និងសិទ្ធិរបស់ជនពិការ។

មាត្រា៩: ភាពងាយស្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់

១- ដើម្បីជួយជនពិការឲ្យរស់នៅដោយឯករាជ្យ និងចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិតរដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្រប ដើម្បីធានាដល់ជនពិការ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នា ជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត ទទួលបាននូវបរិស្ថានរូបវន្ត មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ ព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនង រួមទាំងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងសេវាកម្មផ្សេងទៀតដែលបើកឬផ្តល់ឲ្យប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈ ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅតាមទីជនបទ។ វិធានការទាំងនេះរួមបញ្ចូលនូវអត្តសញ្ញាណ និងការលុបបំបាត់ឧបសគ្គ និងរបាំងទាំងឡាយដល់ការទទួលបាននូវសិទ្ធិទាំងនេះ និងត្រូវអនុវត្តចំពោះ ៖

ក. អគារ ផ្លូវថ្នល់ មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តក្នុងផ្ទះ និងក្រៅផ្ទះផ្សេងៗទៀត រួមទាំងសាលារៀន លំនៅឋាន គ្រឹះស្ថានសុខាភិបាល និងកន្លែងការងារ ។

ខ. ព័ត៌មាន ទំនាក់ទំនង និងសេវាកម្មដទៃទៀត រួមទាំងសេវាកម្មអេឡិចត្រូនិចនិងសេវាកម្មសង្គ្រោះបន្ទាន់។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របផងដែរដើម្បី ៖

ក. កសាង ប្រកាសឲ្យប្រើប្រាស់ និងតាមដានអនុវត្តគោលការណ៍ណែនាំ និងបទដ្ឋានអប្បបរមា សម្រាប់ការទទួលបាននូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងសេវាកម្មដែលបើក និងផ្តល់ជាសាធារណៈ។

ខ. ធានាថា អង្គភាពឯកជនដែលផ្តល់សេវាកម្ម និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលបើក ឬផ្តល់ ជាសាធារណៈត្រូវពិចារណាឲ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ពីការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ជនពិការ ។

គ. ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ពីបញ្ហារបស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលប្រឈមជាមួយជនពិការ ។

ឃ. ដាក់ស្លាកសញ្ញាជាអក្សរស្ទាប និងជាទម្រង់ងាយអាន ងាយយល់ នៅតាមអគារ និងទីកន្លែងសាធារណៈដទៃទៀត។

ង. ផ្តល់ទម្រង់ផ្សេងៗនៃជំនួយដល់ការរស់នៅនិងអន្តរការី រួមបញ្ចូលអ្នកនាំផ្លូវ អ្នកជំនាញអាន និងអ្នកមានអាជីពបកប្រែភាសាសញ្ញា ដើម្បីបង្កភាពងាយស្រួលដល់ការប្រើប្រាស់អគារ និងទីកន្លែងសាធារណៈផ្សេងទៀតបាន។

ច. ជំរុញការជួយគ្រប់បែបនិងការគាំពារសមស្របដទៃទៀតដល់ជនពិការដើម្បីធានាថា

ពួកគេទទួលបាននូវព័ត៌មាន ។

ឆ. ជំរុញឲ្យជនពិការទទួលបាននូវប្រព័ន្ធ និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទំនាក់ទំនងថ្មីៗ រួមទាំងអ៊ិនធឺណែតផងដែរ។

ជ. ជំរុញឲ្យមានការរចនាការអភិវឌ្ឍផលិតកម្មនិងការចែកចាយនូវប្រព័ន្ធ និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានដែលអាចទទួលបាននៅដំណាក់កាលដំបូង ដូច្នេះប្រព័ន្ធ និងបច្ចេកវិទ្យាទាំងនេះនឹងមានតម្លៃថោកល្មមអាចទទួលយកបាន។

មាត្រា១០: សិទ្ធិរស់រានមានជីវិត

រដ្ឋភាគីអះអាងជាថ្មីថា មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត ចាប់តាំងពីកំណើតមក និងត្រូវចាត់ពល់វិធានការចាំបាច់ ដើម្បីធានាឲ្យជនពិការទទួលបានដោយប្រសិទ្ធភាព និងស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃទៀតដែរ។

មាត្រា១១: ស្ថានភាពនៃហានិភ័យ និងស្ថានភាពបន្ទាន់ផ្នែកមនុស្សធម៌

អនុលោមតាមកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះច្បាប់អន្តរជាតិ រួមទាំងច្បាប់មនុស្សធម៌ និងច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់ពល់វិធានការចាំបាច់ ដើម្បីធានាដល់កិច្ចការពារ និងសុវត្ថិភាពរបស់ជនពិការ ក្នុងស្ថានភាពនៃហានិភ័យ រួមទាំងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ស្ថានភាពបន្ទាន់ផ្នែកមនុស្សធម៌ និងការកើតឡើងនៃគ្រោះមហន្តរាយពីធម្មជាតិ ។

មាត្រា១២: ការទទួលស្គាល់ភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់

១- រដ្ឋភាគីអះអាងជាថ្មីថាជនពិការមានសិទ្ធិត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ដូចជាមនុស្សចំពោះមុខច្បាប់ ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវទទួលស្គាល់ថា ជនពិការមានសមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត ក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត ។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របនានា ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យជនពិការទទួលបានការជួយឧបត្ថម្ភ ដែលពួកគេត្រូវការក្នុងការអនុវត្តសមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់របស់ខ្លួន ។

៤- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា រាល់វិធានការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអនុវត្តន៍សមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ផ្តល់នូវកិច្ចការពារយ៉ាងសមរម្យ និងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីទប់ស្កាត់ការបំពាន អនុលោមតាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ។ កិច្ចការពារបែបនេះត្រូវធានាថា វិធានការទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តសមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់ គោរពសិទ្ធិ ឆន្ទៈ និងចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់ជនពិការ ត្រូវបានរួចផុតពីទំនាស់ផលប្រយោជន៍ និងឥទ្ធិពលមិនត្រឹមត្រូវ និងសមាមាត្រ និងបន្ថែមបន្ថយទៅតាមកាលៈទេសៈរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ អនុវត្តន៍ក្នុងរយៈពេលខ្លីបំផុត តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន និងជាប្រធានបទដែលត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញជាទៀងទាត់ ដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ឯករាជ្យ និងមិនលំអៀងមួយ ឬស្ថាប័នតុលាការ។ កិច្ចការពារទាំងនេះត្រូវតែសមាមាត្រទៅនឹងកម្រិត ដែលវិធានការបែបនេះប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលនោះ ។

៥- អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីធានាឲ្យជនពិការមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ក្នុងការធ្វើជាម្ចាស់លើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬទទួលមរតក ក្នុងការត្រួតពិនិត្យកិច្ចការហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ខ្លួនផ្សេងៗ និងមានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះការខ្ចីឥណទានធនាគារ ការបញ្ចាំ និងទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃឥណទានហិរញ្ញវត្ថុ ហើយត្រូវធានាថា ជនពិការមិនត្រូវបានគេដកហូតយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគេតាមអំពើចិត្តនោះទេ ។

មាត្រា១៣: ការទទួលបានយុត្តិធម៌

១- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាពីសិទ្ធិទទួលបានសេវាយុត្តិធម៌ដែលមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ជនពិការដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកផ្សេងទៀតតាមរយៈបទប្បញ្ញត្តិនៃដំណោះស្រាយសមស្របតាមអាយុ និងតាមនីតិវិធី ដើម្បីជួយសម្រួលតួនាទីដ៏មានប្រសិទ្ធភាពរបស់ពួកគេ ទោះក្នុងនាមជាអ្នកចូលរួមដោយផ្ទាល់ឬដោយប្រយោលក្តី រួមទាំងធ្វើជាសាក្សីនៅរាល់ចំណាត់ការរឿងក្តី នៅដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត និងដំណាក់កាលដំបូងផ្សេងៗទៀត។

២- ដើម្បីជួយធានាពីសិទ្ធិទទួលបានសេវាយុត្តិធម៌ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ជនពិការ រដ្ឋភាគីត្រូវជំរុញការបណ្តុះបណ្តាលឲ្យបានសមស្របដល់អ្នកទាំងឡាយដែលកំពុងបម្រើការងារនៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌ រួមទាំងនគរបាល និងបុគ្គលិកពន្ធនាគារផង ។

មាត្រា១៤: សិទ្ធិសេរីភាព និងសន្តិសុខបុគ្គល

១- ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថាជនពិការ ៖

ក. ទទួលបានសិទ្ធិសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន ។

ខ.មិនត្រូវដកហូតសេរីភាពរបស់ពួកគេ ដោយខុសច្បាប់ ឬតាមទំនើងចិត្តឡើយ ហើយធានាថា ការដកហូតសេរីភាពណាមួយត្រូវតែអនុលោមទៅតាមច្បាប់ និងធានាថាគ្មានការដកហូតសេរីភាព ដោយសំអាងលើពិការភាព ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា ប្រសិនបើជនពិការត្រូវបានដកហូតសេរីភាព ទោះតាមនីតិវិធីណាក៏ដោយ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ ជនពិការមានសិទ្ធិទទួលបាននូវការធានាការពារ អនុលោមតាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ហើយការប្រព្រឹត្តចំពោះជនពិការត្រូវស្របតាមគោលបំណង និងគោលការណ៍នៃអនុសញ្ញានេះ រួមទាំងការផ្តល់ការសម្របសម្រួលសមស្រប ។

មាត្រា១៥: សេរីភាពចាកផុតពីការធ្វើបាប ឬការធ្វើអំពើឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថាបបន្ថោក ឬការដាក់ទារុណកម្ម

១- គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវទទួលរងការធ្វើបាប ឬអំពើឃោរឃៅអមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក ឬការដាក់ទារុណកម្ម។ ជាពិសេស គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវទទួលរងនូវការធ្វើពិសោធន៍វេជ្ជសាស្ត្រ ឬវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយគ្មានការស្ម័គ្រចិត្តយល់ព្រមពីសាមីខ្លួនឡើយ ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការតាមផ្លូវច្បាប់ ផ្លូវរដ្ឋបាល ផ្លូវតុលាការ ឬវិធានការដទៃទៀតឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីការពារជនពិការឲ្យរួចចាកផុតពីការធ្វើបាប ឬអំពើឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក ឬការដាក់ទារុណកម្ម ដោយឈរលើមូលដ្ឋានមួយស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ។

មាត្រា១៦: សេរីភាពចាកផុតពីការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន

១- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របតាមផ្លូវច្បាប់ រដ្ឋបាល សង្គម អប់រំ និងវិធានការដទៃទៀត ដើម្បីការពារជនពិការទាំងក្នុងផ្ទះ ទាំងក្រៅផ្ទះ ពីគ្រប់ទម្រង់នៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន រួមទាំងទិដ្ឋភាពនានាដោយឈរលើមូលដ្ឋានយេនឌ័ររបស់ខ្លួនផង ។

២- រដ្ឋភាគីក៏ត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីទប់ស្កាត់គ្រប់ទម្រង់នៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន ដោយធានាឲ្យមានទម្រង់សមស្របនៃការជួយឧបត្ថម្ភ និងការគាំទ្រ ដែលឆ្លើយតបបានទៅនឹងតម្រូវការតាមអាយុ និងយេនឌ័រដល់ជនពិការ ក្រុមគ្រួសារ និងអ្នកថែទាំរបស់គេ រួមទាំងតាមរយៈការផ្តល់ព័ត៌មាន និងការអប់រំ អំពីវិធីចៀសវាង ទទួលស្គាល់ និងរាយការណ៍ជាបន្ទាន់អំពីករណីនានានៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន ។ រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា សេវាកម្មការពារទាំងនោះត្រូវមានលក្ខណៈឆ្លើយតបទៅតាមតម្រូវការនៃអាយុ យេនឌ័រ និងពិការភាព ។

៣- ដើម្បីទប់ស្កាត់ការកើតឡើងនៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពានតាមគ្រប់រូបភាព រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា កម្មវិធី និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តគ្រប់បែបយ៉ាង ដែលរចនាឡើងដើម្បីបម្រើជនពិការ ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់បំផុតដោយអាជ្ញាធរឯករាជ្យ ។

៤- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីជំរុញការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងវិញខាងផ្លូវចិត្ត សតិបញ្ញា និងកាយសម្បទា ការស្តារលទ្ធភាពពលកម្ម និងការធ្វើសមាហរណកម្មចូលក្នុងសង្គមជាតិវិញនៃជនពិការ ដែលជាជនរងគ្រោះពីទម្រង់ណាមួយនៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពាន រួមទាំងតាមរយៈការផ្តល់សេវាកម្មការពារ។ ការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងវិញ និងការធ្វើសមាហរណកម្មឡើងវិញបែបនេះ ត្រូវកើតឡើងក្នុងបរិយាកាសមួយ ដែលទ្រទ្រង់ដល់សុខភាព សុខុមាលភាព ការគោរពបុគ្គល សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងស្វ័យភាពរបស់បុគ្គល និងត្រូវគិតគូរដល់តម្រូវការជាក់ស្តែងតាមអាយុ និងយេនឌ័រ ។

៥- រដ្ឋភាគីត្រូវបង្កើតច្បាប់ និងគោលនយោបាយដែលមានប្រសិទ្ធភាព រួមទាំងច្បាប់ និងគោលនយោបាយរួមទាំងការយកចិត្តទុកដាក់ដល់ស្ត្រី និងកុមារ ដើម្បីធានាថា ករណីនៃការកេងប្រវ័ញ្ច អំពើហិង្សា និងការរំលោភបំពានលើជនពិការត្រូវបានកំណត់ជាមុខសញ្ញា ស្ថិតក្រោមការស៊ើបអង្កេត និងចោទប្រកាន់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

មាត្រា១៧: កិច្ចការពារសុចរិតភាពនៃបុគ្គល

ជនពិការគ្រប់រូប មានសិទ្ធិគោរពចំពោះសុចរិតភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់ខ្លួន ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ ។

មាត្រា១៨: សិទ្ធិសេរីភាពនៃចល័តទី និងសញ្ជាតិ

១- រដ្ឋភាគីត្រូវទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការ ចំពោះសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការចល័តទីសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសទីលំនៅ និងសញ្ជាតិរបស់ខ្លួន ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ រួមទាំងការធានាឲ្យជនពិការ ៖

ក. មានសិទ្ធិទទួលបាន និងប្តូរសញ្ជាតិ ហើយមិនត្រូវដកហូតសញ្ជាតិរបស់ពួកគេ ដោយមិនសមហេតុផល ឬដោយសារតែពិការភាពនោះទេ ។

ខ. ដោយសារតែពិការភាពលទ្ធភាពរបស់ពួកគេមិនត្រូវដកហូត ក្នុងការទទួលបាន ការកាន់កាប់ និងការប្រើប្រាស់ឯកសារសញ្ជាតិ ឬឯកសារដទៃទៀតនៃអត្តសញ្ញាណ ឬក្នុងការប្រើប្រាស់នីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនានា ដូចជានីតិវិធីអន្តោប្រវេសន៍ជាដើម ដែលពួកគេអាចត្រូវការ ដើម្បីសម្រួលដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការចល័តទី។

គ. មានសេរីភាពចាកចេញពីប្រទេសណាមួយ រួមទាំងប្រទេសកំណើតរបស់ខ្លួនផងដែរ។

ឃ. មិនត្រូវដកហូតសិទ្ធិចូលក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ដោយតាមទំនើងចិត្ត ឬដោយសារតែពិការភាពនោះឡើយ ។

២- កុមារពិការត្រូវបានចុះបញ្ជីភ្លាមបន្ទាប់ពីប្រសូត និងត្រូវមានសិទ្ធិពីកំណើតក្នុងការទទួលបានឈ្មោះមួយ សិទ្ធិទទួលបានសញ្ជាតិមួយ និងតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើបាន មានសិទ្ធិស្គាល់ឪពុកម្តាយ និងទទួលការថែទាំពីឪពុកម្តាយ។

មាត្រា១៩: ការរស់នៅដោយឯករាជ្យ និងរួមបញ្ចូលក្នុងសហគមន៍

រដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះទទួលស្គាល់សិទ្ធិស្មើភាពគ្នារបស់ជនពិការក្នុងការរស់នៅក្នុងសហគមន៍ ដោយស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកផ្សេងទៀតក្នុងការជ្រើសរើស ហើយត្រូវចាត់វិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីជួយឲ្យជនពិការទទួលបានយ៉ាងពេញលេញនូវសិទ្ធិនេះ ការរួមបញ្ចូល និងការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញរបស់ជនពិការក្នុងសហគមន៍ ដោយធានាថា៖

ក. ជនពិការមានឱកាសជ្រើសរើសកន្លែងតាំងទីលំនៅ និងទីកន្លែងរបស់ខ្លួន និងអ្នកដែលគេត្រូវរស់នៅជាមួយ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នាជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត និងមិនត្រូវបានគេបង្ខំឲ្យរស់នៅតាមការរៀបចំជាពិសេសណាមួយឡើយ។

ខ. ជនពិការទទួលបានសេវាគាំទ្រការរស់នៅ កន្លែងស្នាក់អាស្រ័យ និងសេវាគាំទ្រសហគមន៍ផ្សេងៗ រួមទាំងជំនួយបុគ្គលដែលចាំបាច់ដើម្បីគាំទ្រការរស់នៅ និងការបញ្ចូលខ្លួនទៅក្នុងសហគមន៍ និងបង្ការពីភាពឯកោ ឬការឃ្លាតឆ្ងាយពីសហគមន៍ ។

គ. សេវាកម្មនិងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសហគមន៍សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ ក៏ដូចជាសម្រាប់ជនពិការដែរ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាព និងឆ្លើយតបបានទៅនឹងតម្រូវការរបស់ជនពិការ។

មាត្រា២០: ការចល័តទីផ្ទាល់ខ្លួន

រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការមានប្រសិទ្ធភាពនានា ដើម្បីធានាការចល័តផ្ទាល់ខ្លួន ប្រកបដោយលទ្ធភាពឯករាជ្យល្អបំផុតសម្រាប់ជនពិការ រួមមានៈ

ក. ការជួយសម្រួលការចល័តទីផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនពិការ ក្នុងលក្ខណៈនិងតាមពេលវេលានៃការជ្រើសរើសរបស់គេ និងមានតម្លៃសមរម្យ។

ខ. ការជួយសម្រួលឲ្យជនពិការមានលទ្ធភាព ទទួលបានឧបករណ៍ជំនួយដល់ការចល័តទី ឧបករណ៍ទ្រទ្រង់រាងកាយ បច្ចេកវិទ្យានៃគ្រឿងជំនួយដែលមានគុណភាព និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃជំនួយដល់ការរស់នៅនិងអន្តរការី រួមទាំងការធ្វើឲ្យសម្ភារៈទាំងនេះស្ថិតក្នុងតម្លៃសមរម្យ ។

គ. ការផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលទាក់ទងនឹងការចល័តទីដល់ជនពិការ និងដល់បុគ្គលិកឯកទេសដែលធ្វើការជាមួយជនពិការ។

ឃ. ការលើកទឹកចិត្តអង្គភាពនានាដែលផលិតឧបករណ៍ជំនួយដល់ការចល័តទី ឧបករណ៍ទ្រទ្រង់រាងកាយ បច្ចេកវិទ្យានៃគ្រឿងជំនួយឲ្យគិតពិចារណាដល់គ្រប់ទិដ្ឋភាព នៃការចល័តទីរបស់ជនពិការ ។

មាត្រា២១: សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិយោបល់ និងសិទ្ធិទទួលបានព័ត៌មាន

រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់ពល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីធានាថា ជនពិការអាចអនុវត្តសិទ្ធិសេរីភាពបានក្នុងការបញ្ចេញមតិយោបល់ រួមទាំងសេរីភាពក្នុងការស្វែងរក ទទួល និងផ្តល់ព័ត៌មាន និងទស្សនៈដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ និងតាមរយៈគ្រប់ទម្រង់នៃទំនាក់ទំនង ស្របតាមការជ្រើសរើសរបស់គេ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២ នៃអនុសញ្ញានេះ រួមទាំង ៖

ក. ការផ្តល់ព័ត៌មានជាសាធារណៈឲ្យដល់ជនពិការ តាមទម្រង់ និងបច្ចេកវិទ្យាដែលគេអាចទទួលបានសមស្រប ទៅនឹងប្រភេទផ្សេងៗនៃពិការភាព ឲ្យបានទាន់ពេលវេលា និងគ្មានការបង់ប្រាក់បន្ថែម ។

ខ. ការទទួល និងជួយសម្រួលដល់ការប្រើប្រាស់ភាសាសញ្ញា អក្សរស្ទាបនិងទំនាក់ទំនងផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងគ្រប់មធ្យោបាយ របៀប និងទម្រង់នៃទំនាក់ទំនងផ្សេងទៀត ដែលអាចទទួលយកបាន តាមការជ្រើសរើសរបស់ជនពិការ ក្នុងការទាក់ទងជាផ្លូវការ ។

គ. ការជំរុញឲ្យនីតិបុគ្គលឯកជននានា ដែលផ្តល់សេវាកម្មផ្សេងៗជាសាធារណៈ រួមទាំងតាមរយៈអ៊ិនធឺណែត ផ្តល់ព័ត៌មាន និងសេវាកម្មផ្សេងៗតាមទម្រង់ដែលជនពិការអាចទទួលបាន និងប្រើប្រាស់បាន ។

ឃ. ការលើកទឹកចិត្តដល់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន រួមទាំងអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានតាមរយៈប្រព័ន្ធអ៊ិនធឺណែត ដើម្បីធ្វើឲ្យជនពិការអាចទទួលយកសេវាកម្មទាំងនោះបាន។

ង. ការទទួលស្គាល់ និងការជំរុញការប្រើប្រាស់ភាសាសញ្ញា ។

មាត្រា២២: ការគោរពសិទ្ធិបុគ្គល

១- ដោយមិនគិតពីកន្លែងស្នាក់អាស្រ័យ ឬការរៀបចំរបៀបរស់នៅរបស់ពួកគេ គ្មានជនពិការណាម្នាក់ ត្រូវទទួលរងការជ្រៀតជ្រែកសិទ្ធិបុគ្គល គ្រួសារ ផ្ទះសំបែង ឬលិខិតឆ្លើយឆ្លង ឬប្រភេទផ្សេងៗទៀតនៃទំនាក់ទំនងរបស់គេតាមទំនើងចិត្ត ឬដោយខុសច្បាប់ ឬទទួលរងការបំពារ

បំពានមិនស្របច្បាប់ដល់កិត្តិយស និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ពួកគេឡើយ។ ជនពិការមានសិទ្ធិទទួលបានកិច្ចការពារពីច្បាប់ប្រឆាំងនឹងការជ្រៀតជ្រែក ឬការបំពារបំពានទាំងនេះ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវការពារសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គល ក្នុងការទទួលព័ត៌មានពីសុខភាព និងស្តារលទ្ធភាពពលកម្មរបស់ជនពិការ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។

មាត្រា២៣: ការគោរពលំនៅឋាន និងគ្រួសារ

១- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការនានាដែលសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីលុបបំបាត់ចោលការរើសអើងប្រឆាំងនឹងជនពិការតាមគ្រប់ទម្រង់ដែលទាក់ទងនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍ គ្រួសារ មាតាបិតាភាព និងសាច់ញាតិ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ ធ្វើដូច្នេះដើម្បីធានាថា៖

ក. សិទ្ធិជនពិការគ្រប់រូបដែលដល់វ័យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងកសាងគ្រួសារមួយ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានព្រមព្រៀងគ្នាពេញលេញ និងដោយសេរី នឹងក្លាយទៅជាគូស្រករស្របច្បាប់ ។

ខ. សិទ្ធិជនពិការក្នុងការសម្រេចចិត្តដោយសេរី និងដោយទទួលខុសត្រូវ លើការកំណត់ចំនួនកូន និងចន្លោះពេលមានកូន និងការទទួលព័ត៌មានសមស្រប ទៅតាមវ័យអំពីការអប់រំនៃសុខភាពបន្តពូជនិងការពន្យារកំណើត ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ហើយមធ្យោបាយចាំបាច់នានាដែលជួយឲ្យពួកគេអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាំងនេះបាន ត្រូវបានផ្តល់ជូន។

គ. ជនពិការ រួមទាំងកុមារ មានសិទ្ធិរក្សាគភ៌របស់ខ្លួន ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាពីសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនពិការទាក់ទងនឹងអាណាព្យាបាលភាព ការគ្រប់គ្រងកុមារ ការបង្កើតមូលនិធិមនុស្សធម៌ ការចិញ្ចឹមក្មេង ឬស្ថាប័ននានាដែលស្រដៀងគ្នា ដែលទស្សនាទានទាំងនោះ មាននៅក្នុងច្បាប់ជាតិ នៅគ្រប់ករណីឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ ត្រូវតែមានឧត្តមភាព។ រដ្ឋភាគីត្រូវផ្តល់ជំនួយសមស្របដល់ជនពិការ ក្នុងការបំពេញការទទួលខុសត្រូវចិញ្ចឹមកូនរបស់ពួកគេ។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា កុមារពិការមានសិទ្ធិស្មើគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងជីវិតគ្រួសារ ។ដើម្បីធ្វើឲ្យសម្រេចបានសិទ្ធិទាំងនេះ និងដើម្បីបង្ការការបិទបាំង ការបំបរបង់ ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ និងការដាក់កុមារពិការឲ្យនៅឯកោ រដ្ឋភាគីត្រូវផ្តល់ព័ត៌មាន សេវាកម្ម និងការជួយឧបត្ថម្ភដល់កុមារពិការ និងក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ ឲ្យបានចាប់ពីដំណាក់កាលដំបូង និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។

៤- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា កុមារមិនត្រូវបានបំបែកឲ្យរស់នៅទីទៃពីឪពុកម្តាយ ដោយផ្ទុយពីបំណងរបស់គេឡើយ លើកលែងតែដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដែលសម្រេចតាមការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និងនីតិវិធីដែលនៅមានជាធរមាន ថាការបំបែកបែបនេះមានលក្ខណៈចាំបាច់សម្រាប់ឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ។ គ្មានករណីណាដែលកុមារ ត្រូវបានបំបែកពីឪពុកម្តាយ ដោយសារតែពិការភាពរបស់កុមារ ឬដោយសារតែពិការភាពរបស់ឪពុកឬម្តាយ ឬដោយសារតែឪពុកម្តាយពិការទាំងពីរនាក់នោះឡើយ។

៥- ក្នុងករណីដែលគ្រួសាររបស់កុមារពិការផ្ទាល់ មិនអាចបីបាច់ថែរក្សាកុមារពិការបាន រដ្ឋភាគីត្រូវខិតខំគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីផ្តល់ការថែទាំជំនួស ក្នុងរង្វង់គ្រួសារមួយដែលធំជាងមុន ហើយបើមិនបានដូច្នេះទេ គួរតែនៅក្នុងរង្វង់សហគមន៍មួយ ដែលមានការរៀបចំជាលក្ខណៈគ្រួសារ។

មាត្រា២៤: ការអប់រំ

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការចំពោះការអប់រំ។ ក្នុងទស្សនៈដើម្បីធ្វើឲ្យសិទ្ធិនេះបានសម្រេចដោយគ្មានការរើសអើង និងដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការផ្តល់ឱកាសស្មើភាពគ្នា រដ្ឋភាគីត្រូវធានាឲ្យមានប្រព័ន្ធអប់រំបញ្ចូលគ្នាមួយ នៅគ្រប់កម្រិតសិក្សា និងការសិក្សាពេញមួយជីវិតដែលមានការតម្រង់ទិសទៅរកៈ

ក. ការអភិវឌ្ឍទាំងស្រុងនៃសក្តានុពលមនុស្ស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ តម្លៃបុគ្គល និងការពង្រឹងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស សេរីភាពជាសារវន្ត និងភាពចម្រុះគ្នានៃមនុស្សជាតិ។

ខ. ការអភិវឌ្ឍបុគ្គលិកលក្ខណៈ ទេពកោសល្យ និងគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់ជនពិការ ក៏ដូចជាលទ្ធភាពខាងកាយសម្បទា និងប្រាជ្ញាស្មារតី ឲ្យដល់សក្តានុពលពេញទំហឹងរបស់ពួកគេ។

គ. ជួយឲ្យជនពិការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងសង្គមដោយសេរី។

២- ដើម្បីធ្វើឲ្យសិទ្ធិទាំងនេះបានសម្រេច រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា៖

ក. ជនពិការមិនត្រូវបានផាត់ចេញពីប្រព័ន្ធអប់រំទូទៅ ដោយសារតែពិការភាពនោះទេ ហើយកុមារពិការមិនត្រូវបានផាត់ចេញពីការអប់រំដែលខានពុំបាន និងឥតបង់ថ្លៃ នៅកម្រិតបឋម ឬមធ្យមសិក្សា ដោយសារតែពិការភាព។

ខ. ជនពិការអាចទទួលបានការអប់រំរួមគ្នា មានគុណភាព និងមិនបង់ថ្លៃ នៅកម្រិតបឋម និងមធ្យមសិក្សា ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នា ជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត នៅក្នុងសហគមន៍ដែលគេរស់នៅ។

គ. ដំណោះស្រាយសមស្របទៅតាមតម្រូវការរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ត្រូវបានផ្តល់។

ឃ. ជនពិការទទួលបានការឧបត្ថម្ភដែលគេត្រូវការ ក្នុងក្របខណ្ឌប្រព័ន្ធអប់រំទូទៅ ដើម្បីជួយសម្រួលពួកគេ ឲ្យទទួលបានការអប់រំ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

ង. វិធានការជួយឧបត្ថម្ភជាពិសេស សម្រាប់ជនពិការម្នាក់ៗដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យក្នុងបរិយាកាស ដែលបង្កើនការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសិក្សាធិការជាអតិបរមាដោយស្របទៅតាមគោលដៅនៃការបញ្ចូលខ្លួនជនពិការយ៉ាងពេញលេញទៅក្នុងសង្គម។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវជួយជនពិការ ឲ្យអាចរៀនយកជំនាញអភិវឌ្ឍសង្គម និងបំណិនជីវិត ដើម្បីជួយឲ្យពួកគេចូលរួមបានដោយស្មើភាព និងយ៉ាងពេញលេញក្នុងការអប់រំ និងជាសមាជិកនៃសហគមន៍។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របនានារួមមាន៖

ក. ជួយសម្រួលដល់ការរៀនតាមរបៀបអក្សរស្ទាប អក្សរជំនួស តម្លើង និងជំនួសព្រមទាំងមធ្យោបាយ និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃទំនាក់ទំនង និងជំនាញតម្រង់ទិសនិងការចល័តទី ព្រមទាំងជួយសម្រួលដល់ការគាំទ្រ និងការណែនាំក្រុមជាដៃគូ។

ខ. ជួយសម្រួលដល់ការរៀនភាសាសញ្ញា និងការជំរុញអត្តសញ្ញាណផ្នែកភាសារបស់សហគមន៍ជនពិការ គថ្លង់។

គ. ធានាថា ការអប់រំសម្រាប់ជនពិការ ជាពិសេសកុមារដែលពិការភ្នែក គ ថ្លង់ ឬពិការភ្នែក ផងគ ថ្លង់ផង ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់ និងភាសា និងមធ្យោបាយទំនាក់ទំនង សម្រាប់ជនពិការម្នាក់ៗដ៏សមស្របបំផុត ក្នុងបរិយាកាសបង្កើនការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសិក្សាធិការជាអតិបរមា។

៤- ដើម្បីជួយធានាដល់ការសម្រេចឲ្យបាននូវសិទ្ធិនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការ សមស្របនានា ដើម្បីផ្តល់ការងារដល់គ្រូបង្រៀន រួមទាំងគ្រូពិការ ដែលមានសមត្ថភាព ក្នុងការបង្រៀនភាសាសញ្ញា និង ឬអក្សរស្ទាប និងដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលដល់អ្នកជំនាញ និងបុគ្គលិកដែលធ្វើការនៅគ្រប់កម្រិតសិក្សា។ ការបណ្តុះបណ្តាលបែបនេះ ត្រូវដាក់បញ្ចូលការយល់ដឹងអំពីពិការភាព និងការប្រើប្រាស់របៀបនៃការតម្លើង និងជំនួស ព្រមទាំងមធ្យោបាយ និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃទំនាក់ទំនងបច្ចេកទេស និងសម្ភារៈអប់រំសមស្រប ដើម្បីជួយដល់ជនពិការ។

៥- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា ជនពិការអាចទទួលបានការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាជាទូទៅ ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ការអប់រំមនុស្សពេញវ័យ និងការសិក្សាពេញមួយជីវិត ដោយគ្មានការរើសអើង និងដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា ការសម្របសម្រួលឲ្យសមស្រប ត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់ជនពិការ។

មាត្រា២៥: សុខភាព

រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់ថា ជនពិការមានសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាន នូវនិយាមសុខភាពខ្ពស់បំផុត ដោយគ្មានការរើសអើង ដោយសារតែពិការភាពនោះឡើយ។ រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបានសេវាកម្មសុខភាព ដែលពាក់ព័ន្ធដល់យេនឌ័រ រួមទាំងសុខភាពទាក់ទងនឹងការស្តារលទ្ធភាពពលកម្ម។ ជាពិសេសរដ្ឋភាគីត្រូវៈ

ក. ផ្តល់ដល់ជនពិការនូវឋានៈគុណភាពនិងនិយាមដូចគ្នានៃកម្មវិធី និងសេវាថែទាំសុខភាព ដោយមិនបង់ប្រាក់ ឬតាមតម្លៃមួយសមស្របដូចអ្នកដទៃដែរ រួមទាំងបញ្ហាសុខភាពផ្លូវភេទ និងបន្តពូជ និងកម្មវិធីសុខភាពសាធារណៈជាមូលដ្ឋាន។

ខ. ផ្តល់សេវាកម្មសុខភាពទាំងនេះ ទៅតាមតម្រូវការរបស់ជនពិការ ជាពិសេសព្រោះតែពិការភាពរបស់ពួកគេ រួមទាំងការផ្តល់អត្តសញ្ញាណកម្មពីដំបូង និងការធ្វើអន្តរាគមន៍ឲ្យបានសមរម្យ

និងសេវាកម្មដែលបានរៀបចំឡើង ដើម្បីបន្ថយ និងបង្ការពិការភាពបន្ថែមទៀតឲ្យបានជាអប្បបរមា រួមទាំងក្នុងចំណោមកុមារ និងមនុស្សចាស់។

គ. ផ្តល់សេវាកម្មសុខភាពទាំងនេះនៅជិតសហគមន៍របស់ជនពិការបំផុតតាមតែអាចធ្វើទៅបាន រួមទាំងនៅតាមតំបន់ជនបទ។

ឃ. តម្រូវឲ្យអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈសុខភាព ផ្តល់ការថែទាំសុខភាពដល់ជនពិការ ឲ្យមានគុណភាពដូចគ្នា និងការថែទាំអ្នកដទៃ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការយល់ព្រមដោយសេរី និងដោយបានទទួលព័ត៌មានច្បាស់លាស់ ដោយសារត្រូវបានលើកកម្ពស់ពីការយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិមនុស្ស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ស្វ័យភាព និងតម្រូវការរបស់ជនពិការ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាល និងការប្រកាសពីនិយាមក្រមសីលធម៌ សម្រាប់ការថែទាំសុខភាពសាធារណៈ និងឯកជន។

ង. ហាមឃាត់ការរើសអើងដល់ជនពិការ ក្នុងការផ្តល់ការធានារ៉ាប់រងសុខភាព និងការធានារ៉ាប់រងជីវិត ដែលការធានារ៉ាប់រងបែបនេះត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ជាតិ ដែលត្រូវបានផ្តល់ឲ្យក្នុងលក្ខណៈមួយយុត្តិធម៌ និងសមហេតុផល។

ច. ទប់ស្កាត់ការបដិសេធដែលមានលក្ខណៈរើសអើងចំពោះការផ្តល់ការថែទាំសុខភាព ឬសេវាកម្មសុខភាព ឬចំណីអាហារ និងសារធាតុរាវ ដោយសារតែពិការភាព។

មាត្រា២៦: លទ្ធភាពពលកម្ម និងស្តារលទ្ធភាពពលកម្ម

១- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាព រួមទាំងតាមរយៈការជួយគ្នាជាដៃគូ ដើម្បីឲ្យជនពិការអាចទទួលបាន និងរក្សាបានឯករាជភាពជាអតិបរមា សមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ខាងកាយសម្បទាផ្លូវចិត្ត សង្គម និងខាងវិជ្ជាជីវៈ ព្រមទាំងការចូលរួម និងការបញ្ចូលខ្លួនដោយពេញលេញ នៅក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត។ ដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវរៀបចំ ពង្រឹង និងពង្រីកសេវាកម្ម និងកម្មវិធីលទ្ធភាពពលកម្ម និងស្តារលទ្ធភាពពលកម្មឲ្យបានខ្លាំងក្លា ជាពិសេសក្នុងវិស័យសុខភាព ការងារ ការអប់រំ និងសេវាកម្មសង្គម។ តាមរបៀបបែបនេះសេវាកម្ម និងកម្មវិធីទាំងនេះ៖

ក. ចាប់ផ្ដើមនៅដំណាក់កាលដំបូងបំផុតតាមតែអាចធ្វើបាន ហើយផ្អែកទៅលើការវាយតម្លៃពីពហុជំនាញលើតម្រូវការ និងចំនុចខ្លាំងរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។

ខ. គាំទ្រដល់ការចូលរួម និង ការបញ្ចូលខ្លួនទៅក្នុងសហគមន៍ និងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃសង្គម ដែលត្រូវធ្វើឡើងដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងអាចធ្វើបានដោយជនពិការ នៅជិតសហគមន៍ដែលពួកគេរស់នៅតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន រួមទាំងនៅតាមតំបន់ជនបទ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវជំរុញការអភិវឌ្ឍ ការបណ្ដុះបណ្ដាលបឋម និងការបណ្ដុះបណ្ដាលបន្តដល់អ្នកមានវិជ្ជាជីវៈ និងបុគ្គលិកធ្វើការខាងសេវាកម្មលទ្ធភាពពលកម្ម និងស្ដារលទ្ធភាពពលកម្ម។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវជំរុញលទ្ធភាព ចំណេះដឹង និងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ និងបច្ចេកវិទ្យាជំនួយផ្សេងៗ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ជនពិការ ដោយសារតែពួកគេពាក់ព័ន្ធទៅនឹងលទ្ធភាពពលកម្ម និងស្ដារលទ្ធភាពពលកម្ម។

មាត្រា២៧: ការងារ និងមុខរបរ

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការ ក្នុងការមានការងារធ្វើ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។ សិទ្ធិនេះរួមទាំងសិទ្ធិមានឱកាសចិញ្ចឹមជីវិត ដោយប្រកបការងារដែលគេអាចជ្រើសរើស ឬទទួលយកដោយសេរីលើទីផ្សារការងារ និងបរិយាកាសការងារដែលបើកចំហការដាក់បញ្ចូល និងអាចឲ្យជនពិការចូលធ្វើបាន។រដ្ឋភាគីត្រូវការពារ និងជំរុញដល់ការធ្វើឲ្យសម្រេចបាននូវសិទ្ធិការងារ រួមទាំងសម្រាប់អ្នកទាំងឡាយដែលធ្លាក់ខ្លួនពិការ នៅពេលកំពុងបំពេញការងារដោយចាត់វិធានការសមស្រប រួមទាំងវិធានការតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីៈ

ក. ហាមឃាត់ការរើសអើងដោយសារតែពិការភាព ចំពោះគ្រប់បញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងរាល់ទម្រង់នៃការងារ រួមទាំងលក្ខខណ្ឌនៃការជ្រើសរើស ការជួល និងការបម្រើការងារ ការបន្តការងារ ការអភិវឌ្ឍមុខរបរ និងលក្ខខណ្ឌការងារ ដែលមានសុវត្ថិភាព និងផាសុកភាព។

ខ. ការពារសិទ្ធិជនពិការ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ ចំពោះលក្ខខណ្ឌការងារត្រឹមត្រូវ និងអនុគ្រោះរួមទាំងឱកាសស្មើគ្នា និងប្រាក់កម្រៃស្មើគ្នា ចំពោះការងារដែលមាន

តម្លៃស្មើគ្នា លក្ខខណ្ឌការងារដែលមានសុវត្ថិភាព និងជាសុខភាព រួមទាំងកិច្ចការពារពីការយាយី និងការសងជំងឺចិត្ត។

គ. ធានាថា ជនពិការអាចអនុវត្តសិទ្ធិបង្កើតសហជីព ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។

ឃ. អាចឲ្យជនពិការទទួលបានដោយប្រសិទ្ធភាព នូវបច្ចេកទេសទូទៅនិងកម្មវិធីណែនាំពីវិជ្ជាជីវៈសេវាកម្មរកការងារឲ្យធ្វើ និងការបណ្តុះបណ្តាលបន្តនិងវិជ្ជាជីវៈ។

ង. បង្កើនឱកាសមានការងារធ្វើ និងការអភិវឌ្ឍមុខរបរសម្រាប់ជនពិការនៅក្នុងទីផ្សារការងារ ក៏ដូចជាជំនួយក្នុងការស្វែងរកការទទួលបានការរក្សានិងការវិលត្រឡប់ចូលបម្រើការងារវិញ។

ច. បង្កើនឱកាសដល់ជនពិការឲ្យមានមុខរបរផ្ទាល់ខ្លួន មានភាពជាសហគ្រិនការបង្កើតសារជីវកម្ម និងចាប់ផ្តើមធ្វើធុរកិច្ចដោយខ្លួនឯង ។

ឆ. ផ្តល់ការងារដល់ជនពិការក្នុងស្ថាប័នសាធារណៈ។

ជ. បង្កើនការងារសម្រាប់ជនពិការក្នុងស្ថាប័នឯកជន តាមរយៈវិធានការ និងគោលនយោបាយសមស្របដែលអាចរួមមានកម្មវិធីសកម្មភាពជាវិជ្ជមាន កម្មវិធីលើកទឹកចិត្ត និងវិធានការផ្សេងៗទៀត។

ឈ. ធានាឲ្យមានការសម្របសម្រួលសមស្របដល់ជនពិការនៅក្នុងកន្លែងធ្វើការ។

ញ. បង្កើនលទ្ធភាពឲ្យជនពិការអាចទទួលបានបទពិសោធការងារនៅក្នុងទីផ្សារការងារសេរី។

ដ. ជំរុញការស្តារលទ្ធភាពពលកម្មជំនាញ និងវិជ្ជាជីវៈ ការរក្សាការងារ និងកម្មវិធីនានាដែលជួយឲ្យជនពិការ អាចត្រឡប់ចូលបម្រើការងារវិញ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា ជនពិការមិនត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងទាសភាព ឬខ្ញុំកញ្ជះគេ ហើយត្រូវបានគេការពារ ពីការធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំ ឬដោយមិនអាចប្រកែកបាន ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ។

មាត្រា២៨: ជីវភាពសមរម្យ និងកិច្ចការពារសង្គម

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការ ចំពោះជីវភាពសមរម្យសម្រាប់ខ្លួនគេផ្ទាល់ និងសម្រាប់ក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ រួមទាំងការមានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ មានសំលៀកបំពាក់ និងផ្ទះសម្បែងសមរម្យ និងការកែលម្អនូវជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ហើយរដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការជាជំហានៗសមស្របដើម្បីការពារ និងជំរុញដល់ការធ្វើឲ្យបានសម្រេចនូវសិទ្ធិនេះ ដោយគ្មានការរើសអើង ដោយឈរលើមូលដ្ឋានពិការភាព។

២- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការពីកិច្ចការពារសង្គម និងពីការទទួលបានសិទ្ធិនេះ ដោយគ្មានការរើសអើងឈរលើមូលដ្ឋានពិការភាព និងត្រូវចាត់វិធានការជាជំហានៗ សមស្របដើម្បីការពារ និងជំរុញដល់ការធ្វើឲ្យសម្រេចបាននូវសិទ្ធិនេះ រួមទាំងវិធានការដូចខាងក្រោម៖

ក. ធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបានដោយស្មើភាពនូវសេវាកម្មទឹកស្អាតនិងធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបាននូវសេវាកម្ម គ្រឿងឧបករណ៍ និងជំនួយផ្សេងៗដែលសមស្រប និងមានតម្លៃសមរម្យសម្រាប់បម្រើសេចក្តីត្រូវការពាក់ព័ន្ធនឹងពិការភាព។

ខ. ធានាដល់ជនពិការ ជាពិសេសស្ត្រី និងកុមារីពិការ និងមនុស្សចាស់ពិការឲ្យទទួលបាននូវកម្មវិធីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងកម្មវិធីការពារសង្គម។

គ. ធានាដល់ជនពិការ និងក្រុមគ្រួសាររបស់គេដែលកំពុងរស់នៅក្នុងស្ថានភាពក្រីក្រ ឲ្យទទួលបាននូវជំនួយឧបត្ថម្ភពីរដ្ឋ តាមរយៈខ្ទង់ចំណាយលើផ្នែកពិការភាព រួមទាំងការបណ្តុះបណ្តាល ការផ្តល់ប្រឹក្សា ជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ និងការថែទាំគ្រប់គ្រាន់ក្នុងអំឡុងពេលសម្រាក។

ឃ. ធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបាននូវកម្មវិធីផ្ទះសម្បែងសាធារណៈ។

ង. ធានាដល់ជនពិការឲ្យទទួលបានដោយស្មើភាពនូវកម្មវិធី និងផលប្រយោជន៍សោធននិវត្តន៍។

មាត្រា២៩: ការចូលរួមក្នុងជីវភាពនយោបាយ និងសាធារណៈ

រដ្ឋភាគីត្រូវធានាដល់ជនពិការពីសិទ្ធិនយោបាយ និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃជំនួយដល់ការរស់នៅ ដែលជនពិការទទួលបាន ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃហើយត្រូវ ៖

ក. ធានាថាជនពិការអាចចូលរួមដោយប្រសិទ្ធភាពនិងយ៉ាងពេញលេញក្នុងជីវភាពនយោបាយ និងសាធារណៈដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈអ្នកតំណាងដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយសេរីដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ រួមទាំងសិទ្ធិ និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃជំនួយដល់ការរស់នៅសម្រាប់ជនពិការ ក្នុងការបោះឆ្នោត និងឈរឈ្មោះឲ្យគេបោះឆ្នោតដោយ៖

(i) ធានាថា នីតិវិធី ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងសម្ភារៈបោះឆ្នោតមានលក្ខណៈសមស្រប អាចទទួលយកបានងាយយល់ និងងាយប្រើប្រាស់។

(ii) ការពារសិទ្ធិរបស់ជនពិការ ក្នុងការបោះឆ្នោតដោយសម្ងាត់និងក្នុងការធ្វើប្រជាមតិជាសាធារណៈដោយគ្មានការបំភិតបំភ័យ និងក្នុងការឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតដើម្បីចូលកាន់មុខតំណែង និងបំពេញគ្រប់មុខងារសាធារណៈឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពនៅគ្រប់ជាន់ថ្នាក់នៃស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល ដោយជួយសម្រួលដល់ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាជំនួយថ្មីៗដែលសមស្រប។

(iii) ធានាដល់ជនពិការនូវការសំដែងឆន្ទៈដោយសេរីក្នុងឋានៈជាអ្នកបោះឆ្នោត ហើយដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ ក្នុងករណីចាំបាច់និងតាមសំណើរបស់ជនពិការ អនុញ្ញាតឲ្យមានការជួយក្នុងការបោះឆ្នោតជំនួសដោយអ្នកណាម្នាក់តាមការជ្រើសរើសរបស់ពួកគេ។

ខ. ជំរុញយ៉ាងសកម្មឲ្យមានបរិយាកាសមួយ ដែលជនពិការអាចចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ និងជាក់ស្តែងក្នុងដំណើរការកិច្ចការសាធារណៈដោយគ្មានការរើសអើង និងដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ ព្រមទាំងលើកទឹកចិត្តឲ្យពួកគេចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈ រួមមាន៖

(i) ការចូលរួមក្នុងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសមាគមនានាដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងជីវភាពនយោបាយ និងជីវភាពសាធារណៈរបស់ប្រទេស និងក្នុងសកម្មភាព និងរដ្ឋបាលរបស់គណបក្សនយោបាយនានា។

(ii) ការបង្កើត និងការចូលរួមក្នុងអង្គការជនពិការនានា ដើម្បីធ្វើជាអ្នកតំណាង ជនពិការនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ថ្នាក់តំបន់ ថ្នាក់ជាតិ និងនៅលើឆាកអន្តរជាតិ។

មាត្រា៣០: ការចូលរួមក្នុងវិស័យវប្បធម៌ការកម្សាន្ត ការលំហែ និងកីឡា

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ជនពិការ ក្នុងការចូលរួមក្នុងវិស័យវប្បធម៌ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពជាមួយអ្នកដទៃ ហើយរដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្របដើម្បីធានាថា ជនពិការះ

ក. ទទួលបានសម្ភារៈផ្សេងៗក្នុងវិស័យវប្បធម៌តាមទ្រង់ទ្រាយដែលគេអាចទទួលបាន។

ខ. ទទួលបានកម្មវិធីតាមទូរទស្សន៍ ភាពយន្ត ល្ខោន និងសកម្មភាពវប្បធម៌ផ្សេងៗ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយដែលគេអាចទទួលបាន។

គ. ចូលដល់ទីកន្លែងសម្រាប់ការសំដែង ឬសេវាកម្មវប្បធម៌ ដូចជារោងល្ខោន សារមន្ទីររោងភាពយន្ត បណ្ណាល័យ និងសេវាកម្មទេសចរណ៍ ព្រមទាំងតាមលទ្ធភាពដែល អាចធ្វើទៅបានមានសិទ្ធិចូលដល់បូជនីយស្ថាន និង រមណីយដ្ឋានសំខាន់ៗរបស់វប្បធម៌ជាតិ។

២- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របនានាដើម្បីឲ្យជនពិការអាចមានឱកាសក្នុងការអភិវឌ្ឍ និងប្រើប្រាស់សក្តានុពលខាងបញ្ញា សិល្បៈ និងគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់ខ្លួនមិនត្រឹមតែដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងដើម្បីភាពសម្បូរបែបរបស់សង្គមទៀតផង។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្របជាជំហានៗ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់អន្តរជាតិ ដើម្បីធានាថា ច្បាប់ទាំងឡាយដែលការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញា មិនបង្កឧបសគ្គដែលមិនសមហេតុផល ឬរើសអើងអ្វីឡើយដល់ជនពិការក្នុងការទទួលបានសម្ភារៈក្នុងវិស័យវប្បធម៌។

៤- ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាពគ្នា ជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត ជនពិការត្រូវមានសិទ្ធិបានការទទួលស្គាល់ និងការគាំទ្រនៃអត្តសញ្ញាណផ្នែកភាសា និងវប្បធម៌ជាក់លាក់របស់ខ្លួន រួមទាំងភាសាសញ្ញា និងវប្បធម៌ជនពិការគ ថ្លង់។

៥- ក្នុងទស្សនៈជួយឲ្យជនពិការ អាចចូលរួមដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាព ជាមួយអ្នកដទៃ ផ្សេងទៀត និងក្នុងសកម្មភាពនានា ផ្នែកកីឡា ការលំហែ និងការកម្សាន្ត រដ្ឋភាគីត្រូវចាត់វិធានការសមស្របផ្សេងៗដូចតទៅ៖

ក. ជំរុញ និងលើកស្ទួយការចូលរួមរបស់ជនពិការ ឲ្យបានខ្លាំងក្លាតាមដែលអាចធ្វើទៅបានក្នុងសកម្មភាពកីឡាជាសាធារណៈនៅគ្រប់កម្រិត។

ខ. ធានាថា ជនពិការមានឱកាសក្នុងការរៀបចំចាត់ចែង អភិវឌ្ឍ និងចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា និងការកម្សាន្តពិសេសសម្រាប់ជនពិការ ហើយដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅនេះ ត្រូវលើកទឹកចិត្តឲ្យមានការផ្ដល់ការណែនាំការបណ្ដុះបណ្ដាលនិងធនធានសមស្រប ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ស្មើភាព ជាមួយអ្នកដទៃទៀត។

គ. ធានាថា ជនពិការអាចមានទីកន្លែងសម្រាប់លេងកីឡា ការកម្សាន្ត និងទេសចរណ៍។

ឃ. ធានាថា កុមារពិការមានសិទ្ធិទទួលបានស្មើភាពគ្នាជាមួយកុមារផ្សេងទៀត ក្នុងការចូលរួមក្នុងការលេង ការលំហែ ការកម្សាន្ត និងការសំដែង រួមទាំងសកម្មភាពទាំងឡាយនៅក្នុងកម្មវិធីសាលារៀនផងដែរ។

ង. ធានាថា ជនពិការមានសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្ម ពីអ្នកទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបចំសកម្មភាព កីឡា ការលំហែ ទេសចរណ៍ និងការកម្សាន្ត។

មាត្រា៣១: ស្ថិតិ និងការប្រមូលទិន្នន័យ

១- រដ្ឋភាគីទទួលខុសត្រូវប្រមូលព័ត៌មានសមស្រប រួមទាំងទិន្នន័យស្ថិតិនិងស្រាវជ្រាវ ដើម្បីឲ្យជនពិការអាចតាក់តែង និងអនុវត្តគោលនយោបាយ ជំរុញឲ្យអនុសញ្ញានេះមានប្រសិទ្ធភាព។ ដំណើរការប្រមូល និងរក្សាព័ត៌មាននេះត្រូវ ៖

ក. អនុលោមតាមវិធានកិច្ចការពារដែលបានបង្កើតស្របច្បាប់ រួមទាំងច្បាប់ស្ដីអំពីការការពារទិន្នន័យ ដើម្បីធានាការសម្ងាត់ និងការគោរពសិទ្ធិឯកជនរបស់ជនពិការ។

ខ. អនុលោមតាមបទដ្ឋានដែលបានទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ ដើម្បីការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្ត និងគោលការណ៍ក្រមសីលធម៌ក្នុងការប្រមូល និងការប្រើប្រាស់ស្ថិតិ។

២- ព័ត៌មានដែលប្រមូលបានស្របតាមមាត្រានេះ ត្រូវបានចែកចាយ និងប្រើប្រាស់តាមការសមស្រប ដើម្បីជួយវាយតម្លៃការអនុវត្តកាតព្វកិច្ច របស់រដ្ឋភាគីតាមអនុសញ្ញានេះ និងដើម្បីកំណត់ ហើយដោះស្រាយនូវឧបសគ្គនានា ដែលជនពិការជួបប្រទះក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។

៣- រដ្ឋភាគីត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការផ្សព្វផ្សាយស្ថិតិ និងធានាថា ស្ថិតិទាំងនេះអាចឲ្យជនពិការនិងអ្នកដទៃទៀតអាចទទួលយកបាន ។

មាត្រា ៣២: កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

១- រដ្ឋភាគីទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងការលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះក្នុងការគាំទ្រដល់ការខិតខំប្រឹងប្រែងថ្នាក់ជាតិ ចំពោះការធ្វើឲ្យបានសម្រេចនូវគោលបំណងនិងទិសដៅរបស់អនុសញ្ញានេះ ហើយនឹងចាត់វិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះបញ្ហានេះរវាងនិងក្នុងចំណោមរដ្ឋ រួមទាំងដៃគូជាមួយអង្គការអន្តរជាតិនិងតំបន់ដែលពាក់ព័ន្ធ និងសង្គមស៊ីវិលតាមការសមស្រប ជាពិសេសអង្គការជនពិការ។ វិធានការទាំងនេះរួមមានជាអាទិ៍៖

ក. ការធានាថា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ រួមទាំងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិនានាត្រូវមានបញ្ចូលជនពិការ ហើយជនពិការអាចទទួលយកបាន។

ខ. ការសម្របសម្រួល និងការគាំទ្រដល់ការកសាងសមត្ថភាព រួមទាំងតាមរយៈការផ្លាស់ប្តូរ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន បទពិសោធ កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

គ. ការសម្របសម្រួលដល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងការទទួលបានចំណេះដឹងបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រ។

ឃ. ការផ្តល់ជំនួយសេដ្ឋកិច្ច និងបច្ចេកទេសសមស្រប រួមទាំងតាមរយៈការជួយសម្រួលដល់ការទទួលបាន និងការចែករំលែកនូវបច្ចេកវិទ្យាជំនួយ និងទទួលយកបាន ហើយតាមរយៈការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា។

២. បទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់កាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋភាគីនីមួយៗក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនតាមអនុសញ្ញានេះឡើយ។

មាត្រា៣៣: ការអនុវត្ត និងតាមដានត្រួតពិនិត្យថ្នាក់ជាតិ

១- អនុលោមតាមប្រព័ន្ធនៃប្រទេសរបស់ខ្លួន រដ្ឋភាគីត្រូវបង្កើតស្ថាប័នបង្គោលមួយ ឬច្រើនក្នុងរដ្ឋាភិបាល សម្រាប់កិច្ចការដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ហើយត្រូវធ្វើការពិចារណាឲ្យបានត្រឹមត្រូវក្នុងការបង្កើត ឬការចាត់តាំងយន្តការសម្របសម្រួលមួយនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីជួយសម្រួលដល់សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យ និងកម្រិតផ្សេងគ្នា។

២- អនុលោមតាមប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល និងប្រព័ន្ធច្បាប់របស់ខ្លួន រដ្ឋភាគីត្រូវរក្សាពង្រឹង ចាត់តាំង ឬបង្កើតនូវក្របខណ្ឌការងារមួយនៅក្នុងរដ្ឋភាគី រួមទាំងយន្តការឯករាជ្យមួយ ឬច្រើន តាមការសមស្រប ដើម្បីជំរុញ ការពារ និងតាមដាន ត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ។ នៅពេលបង្កើត និងតែងតាំងយន្តការបែបនេះរដ្ឋភាគីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះគោលការណ៍ ដែលពាក់ព័ន្ធដល់ឋានៈ ឬកម្រិត និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ស្ថាប័នជាតិនានា ដើម្បីការពារ និងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស។

៣- សង្គមស៊ីវិល ជាពិសេសជនពិការ និងអង្គការតំណាងឲ្យជនពិការត្រូវមានទំនាក់ទំនង និងចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការតាមដានត្រួតពិនិត្យ។

មាត្រា៣៤: គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិជនពិការ

១- គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិជនពិការមួយ (តទៅនេះហៅថា "គណៈកម្មាធិការ")ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីបំពេញតួនាទីដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រានេះ។

២- នៅពេលដែលអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន គណៈកម្មាធិការនេះត្រូវមានអ្នកជំនាញការដប់ពីរ (១២) រូប។ បន្ទាប់ពីមានការផ្តល់សច្ចាប័ន ឬការចូលជាសមាជិកចំនួនហុកសិប (៦០) បន្ថែម

ទៀតលើអនុសញ្ញានេះ ចំនួនសមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការនេះត្រូវបង្កើនចំនួនប្រាំមួយ (៦) រូប ទៀត តែទោះយ៉ាងណាត្រូវរក្សាចំនួនសមាជិកអតិបរមាត្រឹមដប់ប្រាំបី (១៨) រូប។

៣-សមាជិកគណៈកម្មាធិការនេះត្រូវបម្រើការងារតាមសមត្ថភាពរៀងៗខ្លួន និងត្រូវមានសីលធម៌ខ្ពស់ ព្រមទាំងមានភាពប៉ិនប្រសប់ និងបទពិសោធន៍ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់លើវិស័យដែលគ្របដណ្តប់ដោយអនុសញ្ញានេះ។ នៅពេលតែងតាំងបេក្ខភាពរបស់ខ្លួន រដ្ឋភាគីត្រូវបានអញ្ជើញឲ្យធ្វើការពិចារណាឲ្យបានត្រឹមត្រូវទៅលើបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៤.៣ នៃអនុសញ្ញានេះ។

៤- សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយការបោះឆ្នោតពីរដ្ឋភាគី ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការបែងចែកស្មើភាពតាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រ ភាពតំណាងនៃទម្រង់ផ្សេងៗរបស់អរិយធម៌ និងប្រព័ន្ធច្បាប់សំខាន់ៗ តុល្យភាពតំណាងយេនឌ័រ និងការចូលរួមពីអ្នកជំនាញការ ដែលជាជនពិការ។

៥- សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវជ្រើសរើសដោយការបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់ពីបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជន ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយរដ្ឋភាគី ពីក្នុងចំណោមជនជាតិនៃរដ្ឋភាគីនោះ នៅឯកិច្ចប្រជុំនៃសន្និសីទរបស់រដ្ឋភាគី។ ក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ កូរ៉ុមត្រូវកំណត់ចំនួនពីរភាគបីនៃរដ្ឋភាគី ហើយបេក្ខជនដែលត្រូវបានគេបោះឆ្នោតឲ្យចូលជាសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការនេះ គឺជាអ្នកដែលទទួលបានសំឡេងឆ្នោតច្រើនជាងគេ និងទទួលបានសំឡេងភាគច្រើនដាច់ខាតពីតំណាងនៃរដ្ឋភាគី ដែលមានវត្តមាន និងមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត។

៦- ការបោះឆ្នោតដំបូង ត្រូវធ្វើឡើងមិនឲ្យហួសរយៈពេលប្រាំមួយ (៦) ខែ ក្រោយពីថ្ងៃដែលអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន។ យ៉ាងហោចបួន (៤) ខែមុនថ្ងៃបោះឆ្នោតនីមួយៗ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវផ្ញើលិខិតទៅរដ្ឋភាគី ដើម្បីអញ្ជើញរដ្ឋទាំងនោះ ឲ្យដាក់សំណើតែងតាំងបេក្ខភាពរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលពីរ (២) ខែ។ បន្ទាប់មក អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវរៀបចំបញ្ជីឈ្មោះតាមលំដាប់អក្ខរក្រមនៃបេក្ខជនទាំងអស់ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយបញ្ជាក់ពីឈ្មោះរដ្ឋភាគីដែលបានតែងតាំងបេក្ខជនទាំងនោះផងហើយត្រូវដាក់ជូនរដ្ឋភាគីនៃអនុសញ្ញានេះវិញ។

៧- សមាជិកគណៈកម្មាធិការ ត្រូវបានជ្រើសតាំងសម្រាប់អាណត្តិរយៈពេលបួន (៤) ឆ្នាំ។ សមាជិកទាំងនេះត្រូវមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតសារជាថ្មីបានតែម្តងប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែអាណត្តិ

របស់សមាជិកចំនួនប្រាំមួយ (៦) រូបនៃសមាជិកទាំងអស់ ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសនៅពេលបោះឆ្នោតលើកទីមួយ ត្រូវផុតកំណត់នៅចុងបញ្ចប់នៃរយៈពេលពីរ (២) ឆ្នាំ។ បន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតលើកទីមួយភ្លាម ឈ្មោះរបស់សមាជិកទាំងប្រាំមួយ (៦) រូបនេះត្រូវបានចាប់ឆ្នោតជ្រើសរើសដោយប្រធាននៃកិច្ចប្រជុំយោងតាមកថាខ័ណ្ឌទី៥ នៃមាត្រានេះ។

៨- ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកប្រាំមួយ (៦) រូបបន្ថែមនៃគណៈកម្មាធិការនេះត្រូវធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗនៃជំនួយដល់ការរស់នៅ នៃការបោះឆ្នោតសាមញ្ញស្របទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនៃមាត្រានេះ។

៩- ប្រសិនបើសមាជិកណាម្នាក់នៃគណៈកម្មាធិការនេះស្លាប់ ឬលាលែងពីតំណែង ឬប្រកាសថា គាត់មិនអាចបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនបានទៀតទេ ដោយសារមូលហេតុអ្វីក៏ដោយ រដ្ឋភាគីដែលតែងតាំងសមាជិកនោះត្រូវតែងតាំងអ្នកជំនាញការម្នាក់ទៀតដែលមានគុណសម្បត្តិ និងបំពេញបានតាមលក្ខខណ្ឌដែលតម្រូវនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនៃមាត្រានេះ ដើម្បីបន្តបំពេញការងាររហូតដល់ចប់អាណត្តិ។

១០- គណៈកម្មាធិការត្រូវបង្កើតបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។

១១- អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវផ្តល់បុគ្គលិក និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ចាំ-បាច់ ដើម្បីឲ្យគណៈកម្មាធិការនេះបំពេញតួនាទីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពតាមអនុសញ្ញានេះ ហើយត្រូវកោះប្រជុំលើកដំបូងរបស់គណៈកម្មាធិការ។

១២- ដោយមានការអនុម័តយល់ព្រមពីមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិសមាជិកគណៈកម្មាធិការដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមអនុសញ្ញានេះត្រូវទទួលបានប្រាក់ឧបត្ថម្ភពី ប្រភពអង្គការសហប្រជាជាតិតាមបញ្ញត្តិនិងលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយ ដូចដែលមហាសន្និបាតបានសម្រេចគិតគូរអំពីសារៈសំខាន់នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់គណៈកម្មាធិការនេះ។

១៣-សមាជិកគណៈកម្មាធិការត្រូវមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តផ្សេងៗ មានបុព្វសិទ្ធិ និងអភ័យឯកសិទ្ធិជាអ្នកជំនាញការ ដែលកំពុងបំពេញបេសកកម្មឲ្យអង្គការសហប្រជាជាតិ

ដូចដែលមានចែងក្នុងប្រការពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ នៃសន្ធិសញ្ញាស្តីពីបុព្វសិទ្ធិ និងអភ័យឯក សិទ្ធិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។

មាត្រា៣៥: របាយការណ៍របស់រដ្ឋភាគី

១- តាមរយៈអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ រដ្ឋភាគីនីមួយៗត្រូវដាក់របាយការណ៍លម្អិតស្តីពីការចាត់វិធានការណ៍នានាដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរៀងៗខ្លួនឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពតាមអនុសញ្ញានេះ និងស្តីពីវឌ្ឍនភាពដែលសម្រេចបានលើកិច្ចការទាំងនេះ ក្នុងរយៈពេលពីរ (២) ឆ្នាំបន្ទាប់ពីអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន។

២- បន្ទាប់ពីនេះ រដ្ឋភាគីត្រូវដាក់របាយការណ៍បន្តបន្ទាប់របស់ខ្លួន យ៉ាងហោចណាស់រៀងរាល់បួន (៤) ឆ្នាំម្តង និងព័ត៌មានបន្ថែមទៀត នៅពេលណាដែលគណៈកម្មាធិការស្នើសុំ។

៣- គណៈកម្មាធិការត្រូវសម្រេចពីគោលការណ៍ណែនាំ ដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះមាតិកានៃរបាយការណ៍។

៤- រដ្ឋភាគីដែលបានដាក់របាយការណ៍លម្អិតលើកដំបូង ទៅគណៈកម្មាធិការពុំចាំបាច់លើកឡើងពីព័ត៌មានដដែលៗដែលបានផ្តល់កាលពីមុន នៅក្នុងរបាយការណ៍បន្តបន្ទាប់លើកក្រោយទៀតនោះទេ។ នៅពេលរៀបចំធ្វើរបាយការណ៍ជូនគណៈកម្មាធិការ រដ្ឋភាគីត្រូវភារៈគិតគូរធ្វើកិច្ចការនេះក្នុងដំណើរការមួយដែលបើកចំហ និងមានតម្លាភាព និងត្រូវផ្តល់ការពិចារណាឲ្យបាន ត្រឹមត្រូវទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៤.៣នៃអនុសញ្ញានេះ។

៥- របាយការណ៍អាចបង្ហាញពីកត្តាផ្សេងៗ និងការលំបាកនានា ដែលប៉ះពាល់ដល់កម្រិតនៃការបំពេញកាតព្វកិច្ចតាមអនុសញ្ញានេះ។

មាត្រា៣៦: ការពិនិត្យពិចារណាលើរបាយការណ៍

១- របាយការណ៍នីមួយៗត្រូវបានពិនិត្យពិចារណាដោយគណៈកម្មាធិការ ដែលត្រូវធ្វើសំណូមពរ និងផ្តល់អនុសាសន៍រួមដល់របាយការណ៍តាម ដែលគណៈកម្មាធិការយល់ឃើញថាសមស្រប រួចត្រូវបញ្ជូនសំណូមពរ និងអនុសាសន៍ទាំងនេះទៅរដ្ឋភាគីសាមីវិញ។ រដ្ឋភាគីនោះអាច

ឆ្លើយតបនឹងព័ត៌មានណាមួយ ដែលខ្លួនជ្រើសរើសទៅគណៈកម្មាធិការវិញ។ គណៈកម្មាធិការអាច ស្នើសុំព័ត៌មានបន្ថែមពីរដ្ឋភាគីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ។

២- ប្រសិនបើរដ្ឋភាគីមួយយឺតយ៉ាវខ្លាំងក្នុងការដាក់ជូនរបាយការណ៍ គណៈកម្មាធិការអាច ជូនដំណឹងដល់រដ្ឋភាគីសាមីនោះអំពីសេចក្ដីត្រូវការ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តអនុសញ្ញា នេះនៅក្នុង រដ្ឋភាគីនោះ ដោយផ្អែកលើព័ត៌មានគួរឲ្យទុកចិត្តដែលគណៈកម្មាធិការទទួលបាន ប្រសិនបើ របាយការណ៍ពាក់ព័ន្ធមិនត្រូវបានដាក់ជូនក្នុងរយៈពេលបី (៣) ខែបន្ទាប់ពីការជូនដំណឹង។ គណៈ-កម្មាធិការត្រូវអញ្ជើញរដ្ឋភាគីសាមីឲ្យចូលរួមក្នុងការត្រួតពិនិត្យបែបនេះ។ ប្រសិនបើរដ្ឋភាគីឆ្លើយតប ដោយប្រគល់របាយការណ៍ពាក់ព័ន្ធបទប្បញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី១នៃមាត្រានេះនឹងត្រូវបានអនុវត្ត។

៣- អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវចែករបាយការណ៍ទាំងនោះ ដល់គ្រប់រដ្ឋភាគី ទាំងអស់។

៤- រដ្ឋភាគីត្រូវផ្សព្វផ្សាយរបាយការណ៍របស់ខ្លួនឲ្យបានទូលំទូលាយដល់សាធារណៈជន ក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ហើយជួយសម្រួលដល់ការទទួលបានសំណូមពរ និងអនុសាសន៍ទូទៅដែល ពាក់ព័ន្ធ នឹងរបាយការណ៍នេះ។

៥- គណៈកម្មាធិការត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍ ដែលបានទទួលពីរដ្ឋភាគីតាមតែខ្លួនយល់ ឃើញថា សមស្របទៅទីភ្នាក់ងារជំនាញ ស្ថាប័នមូលនិធិ និងកម្មវិធីនានារបស់អង្គការសហ-ប្រជាជាតិ និងអង្គភាពមានសមត្ថកិច្ចផ្សេងៗទៀត ដើម្បីស្នើសុំ ឬបញ្ជាក់ពីតម្រូវការផ្នែកប្រឹក្សា ឬជំនួយបច្ចេកទេស ដូចមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ទាំងនោះ ដោយរួមជាមួយនឹងការកត់សម្គាល់ និងអនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិការចំពោះសំណើ និងសេចក្ដីបញ្ជាក់ទាំងនេះ ប្រសិនបើមាន។

មាត្រា៣៧: កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋភាគី និងគណៈកម្មាធិការ

១- រដ្ឋភាគីនីមួយៗត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយគណៈកម្មាធិការ និងជួយសមាជិកគណៈ-កម្មាធិការនេះក្នុងការបំពេញការងារក្នុងអាណត្តិរបស់ខ្លួន។

២- ក្នុងទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនជាមួយរដ្ឋភាគី គណៈកម្មាធិការត្រូវគិតពិចារណាឲ្យ បានត្រឹមត្រូវដល់វិធី និងមធ្យោបាយនៃការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិក្នុងការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ រួមទាំងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។

មាត្រា៣៨: ទំនាក់ទំនងរបស់គណៈកម្មាធិការជាមួយស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត

ដើម្បីជំរុញឲ្យមានការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពនិងដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិក្នុងវិស័យដូចមានចែងក្នុងអនុសញ្ញានេះ៖

ក- ទីភ្នាក់ងារជំនាញ និងស្ថាប័ននានារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវមានអ្នកតំណាង ដើម្បីចូលរួមក្នុងការពិចារណាលើការអនុវត្តនៃបទប្បញ្ញត្តិរបស់អនុសញ្ញានេះ ស្ថិតក្នុងវិសាលភាពនៃអាណត្តិរបស់ខ្លួន។ គណៈកម្មាធិការអាចកោះអញ្ជើញទីភ្នាក់ងារជំនាញ និងស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចនានា តាមតែខ្លួនយល់ឃើញថាសមស្រប ដើម្បីផ្តល់ប្រឹក្សាជំនាញពីការអនុវត្តអនុសញ្ញាក្នុងវិស័យដែលស្ថិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអាណត្តិរៀងៗខ្លួន។ គណៈកម្មាធិការអាចកោះអញ្ជើញទីភ្នាក់ងារជំនាញ និងស្ថាប័ននានារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ឲ្យផ្តល់របាយការណ៍ស្តីពីការអនុវត្តអនុសញ្ញាក្នុងវិស័យដែលស្ថិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន។

ខ- នៅពេលបំពេញអាណត្តិរបស់ខ្លួន គណៈកម្មាធិការត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ តាមការសមស្របដើម្បីធានាពីភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានៃគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ធ្វើរបាយការណ៍នីមួយៗ សំណូមពរ និងអនុសាសន៍ទូទៅ និងដើម្បីជៀសវាងនូវភាពត្រួតគ្នា និងជាន់ភារកិច្ចគ្នាក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា៣៩: របាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការ

គណៈកម្មាធិការត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ជារៀងរាល់ពីរ (២) ឆ្នាំម្តងជូនមហាសន្និបាត និងក្រុមប្រឹក្សា សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ចរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ហើយអាចធ្វើសំណូមពរ និងផ្តល់អនុសាសន៍រួម ដោយផ្អែកលើការត្រួតពិនិត្យរបាយការណ៍ និងព័ត៌មានដែលទទួលបានពីរដ្ឋភាគី។ សំណូមពរ និងអនុសាសន៍រួមទាំងនោះ ត្រូវដាក់បញ្ចូលក្នុងរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការ រួមជាមួយនឹងមតិរបស់រដ្ឋភាគី ប្រសិនបើមាន។

មាត្រា៤០: សន្និសីទរបស់រដ្ឋភាគី

១- រដ្ឋភាគីត្រូវជួបប្រជុំគ្នាជាទៀងទាត់ក្នុងសន្និសិទរបស់ខ្លួនដើម្បីពិនិត្យពិចារណាលើបញ្ហាណាមួយដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ។

២- អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវកោះប្រជុំសន្និសីទរបស់រដ្ឋភាគីមិនឲ្យហួសរយៈពេលប្រាំមួយ (៦) ខែ បន្ទាប់ពីអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន។ កិច្ចប្រជុំជាបន្តបន្ទាប់ ត្រូវបានកោះប្រជុំដោយអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិរៀងរាល់ពីរ (២) ឆ្នាំម្តង ឬតាមការសម្រេចរបស់សន្និសីទនៃរដ្ឋភាគី។

មាត្រា៤១: អ្នកតម្កល់ទុកឯកសារ

អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ជាអ្នករក្សាទុកអនុសញ្ញានេះ។

មាត្រា៤២: ការចុះហត្ថលេខា

អនុសញ្ញានេះត្រូវបើកចំហដល់រដ្ឋទាំងអស់ និងអង្គការសមាហរណកម្មនានាថ្នាក់តំបន់ចុះហត្ថលេខា នៅឯទីស្នាក់ការកណ្តាលអង្គការសហប្រជាជាតិនៅទីក្រុងញូវយ៉ក ត្រឹមថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ។

មាត្រា៤៣: សេចក្តីយល់ព្រមអនុវត្ត

អនុសញ្ញានេះត្រូវតែជាកម្មវត្ថុនៃការផ្តល់សច្ចាប័នដោយប្រទេសហត្ថលេខីហើយជាកម្មវត្ថុនៃការបញ្ជាក់ជាផ្លូវការដោយអង្គការសមាហរណកម្មហត្ថលេខីថ្នាក់តំបន់នានា។អនុសញ្ញានេះត្រូវបើកចំហចំពោះការចូលជាសមាជិកដោយប្រទេសឬអង្គការសមាហរណកម្មតំបន់ណាមួយដែលមិនបានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញានេះ។

មាត្រា៤៤: អង្គការសមាហរណកម្មនានាថ្នាក់តំបន់

១- "អង្គការសមាហរណកម្មតំបន់" មានន័យថាជាអង្គការដែលបង្កើតឡើងដោយរដ្ឋអធិបតេយ្យនៃតំបន់ណាមួយ ដែលរដ្ឋជាសមាជិកនៅក្នុងតំបន់នោះបានប្រគល់សមត្ថកិច្ច ឲ្យដោះស្រាយ

បញ្ហានានាដែលគ្រប់គ្រងដោយអនុសញ្ញានេះ។
អង្គការទាំងនេះត្រូវប្រកាសនៅក្នុងលិខិតុបករណ៍នៃការបញ្ជាក់ជាផ្លូវការឬការចូលជាសមាជិករបស់ខ្លួនអំពីវិសាលភាពនៃសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហានានា ដែលគ្រប់គ្រងដោយអនុសញ្ញានេះ។ បន្ទាប់មកអង្គការទាំងនោះត្រូវជូនដំណឹងដល់អ្នកតម្កល់ ទុកឯកសារពីការកែប្រែសំខាន់ៗណាមួយ នៅក្នុងវិសាលភាពនៃសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។

២-បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយដែលយោងដល់ "រដ្ឋភាគី" នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះត្រូវអនុវត្តចំពោះអង្គការទាំងនេះ នៅក្នុងព្រំដែននៃសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។

៣- ចំពោះគោលបំណងនៃមាត្រា៤៥ កថាខ័ណ្ឌទី១ និងមាត្រា៤៧ កថាខ័ណ្ឌទី២ និងទី៣ នៃអនុសញ្ញានេះគឺ លិខិតុបករណ៍ណាក៏ដោយ ដែលត្រូវតម្កល់ទុកដោយអង្គការសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់មួយមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលទេ។

៤- ចំពោះបញ្ហាស្ថិតក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនអង្គការសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់អាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដើម្បីបោះឆ្នោតនៅឯសន្និសីទនៃរដ្ឋភាគី ដោយមានចំនួនសន្លឹកឆ្នោតស្មើនឹងចំនួននៃប្រទេសជាសមាជិករបស់អង្គការនេះ ដែលជាភាគីនៃអនុសញ្ញា។ អង្គការនេះមិនអាចប្រើសិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់ខ្លួនបានទេ ប្រសិនបើប្រទេសជាសមាជិករបស់ខ្លួន ប្រើសិទ្ធិបោះឆ្នោតនោះហើយ ឬបញ្ច្រាស់គ្នាមកវិញ។

មាត្រា៤៥: ការចូលជាធរមាន

១- អនុសញ្ញានេះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣០ បន្ទាប់ពីមានការតម្កល់ទុកលិខិតុបករណ៍ទី២០នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ឬការចូលជាសមាជិក។

២- ចំពោះរដ្ឋ ឬអង្គការសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់នីមួយៗដែលនឹងផ្តល់សច្ចាប័ន ការបញ្ជាក់ជាផ្លូវការ ឬការចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញានេះ ក្រោយពីការតម្កល់ទុកលិខិតុបករណ៍ទី២០នោះ អនុសញ្ញានេះ ត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣០ចំពោះរដ្ឋនោះក្រោយពីការតម្កល់ទុកលិខិតុបករណ៍របស់ខ្លួន។

មាត្រា៤៦: ការដាក់លក្ខខណ្ឌ

១- ការដាក់លក្ខខណ្ឌដែលមិនស្របនឹងកម្មវត្ថុ និងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ។

២-ការដាក់លក្ខខណ្ឌដូចខាងលើនេះអាចត្រូវបានដកវិញនៅពេលណាក៏បាន។

មាត្រា៤៧: ការធ្វើវិសោធនកម្ម

១- រដ្ឋភាគីណាក៏ដោយអាចស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្មអនុសញ្ញានេះបាន រួចដាក់សំណើនោះជូនអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ។ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវជូនព័ត៌មានស្តីពីសំណើធ្វើវិសោធនកម្មទាំងឡាយ ទៅរដ្ឋភាគី ដោយស្នើសុំឲ្យរដ្ឋទាំងនោះបញ្ជាក់ថាតើខ្លួនគាំទ្រឲ្យមានសន្និសីទនៃបណ្តារដ្ឋភាគីទៅលើគោលបំណងនៃការពិចារណា និងការសម្រេចលើ សំណើទាំងនោះឬទេ។ ក្នុងរយៈពេលបួន (៤) ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលជូនដំណឹងនោះមក ក្នុងករណីដែលរដ្ឋភាគីយ៉ាងតិចមួយភាគបីគាំទ្រឲ្យមានសន្និសីទបែបនេះ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវកោះប្រជុំសន្និសីទនេះក្រោមកិច្ចឧបត្ថម្ភរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។ ការធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ដែលអនុម័តដោយសំឡេងភាគច្រើនពីរភាគបីនៃរដ្ឋភាគីដែលមានវត្តមាននិងមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ត្រូវបានអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិដាក់ជូនមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការអនុម័តយល់ព្រម រួចហើយជូនទៅគ្រប់រដ្ឋភាគីសម្រាប់ការទទួលយល់ព្រម។

២- ការធ្វើវិសោធនកម្មដែលបានយល់ព្រម និងអនុម័ត អនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះ ត្រូវចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទី៣០ បន្ទាប់ពីមានចំនួនលិខិតុបករណ៍នៃការទទួលយល់ព្រមត្រូវបានតម្កល់ទុក រហូតដល់ពីរភាគបីនៃរដ្ឋភាគី នៅកាលបរិច្ឆេទធ្វើការអនុម័តលើវិសោធនកម្មនេះ។ បន្ទាប់មកវិសោធនកម្មនេះត្រូវចូលជាធរមានសម្រាប់រដ្ឋភាគីណាក៏ដោយនៅថ្ងៃទី៣០ក្រោយពីការតម្កល់ទុកលិខិតុបករណ៍នៃការទទួលយល់ព្រមរបស់ខ្លួន។ វិសោធនកម្មអនុវត្តបាន តែចំពោះរដ្ឋភាគីណា ដែលបានទទួលយល់ព្រមលើការធ្វើវិសោធនកម្មនោះតែប៉ុណ្ណោះ។

៣- ប្រសិនបើការធ្វើវិសោធនកម្មនេះត្រូវបានសម្រេចដោយសន្និសីទនៃរដ្ឋភាគី ដោយការយល់ព្រមជាឯកច្ឆ័ន្ទ ការធ្វើវិសោធនកម្មដែលបានយល់ព្រមនិងអនុម័ត ដោយអនុលោមតាមក

ជាខណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុងទៅនឹងមាត្រា៣៨៣៨៣៩ និង៤០ ត្រូវចូលជាធរមាន សម្រាប់គ្រប់រដ្ឋភាគី នៅថ្ងៃទី៣០បន្ទាប់ពីមានលិខិតុបករណ៍មួយចំនួននៃការទទួលយល់ព្រមត្រូវបានតម្កល់ទុក រហូតដល់ពីរភាគបីនៃរដ្ឋភាគី នៅថ្ងៃធ្វើការអនុម័តលើវិសោធនកម្មនេះ។

មាត្រា៤៨: ការដកខ្លួនចេញពីអនុសញ្ញា

រដ្ឋភាគីមួយអាចដកខ្លួនចេញពីអនុសញ្ញានេះបាន ដោយជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ ការដកខ្លួននេះត្រូវមានប្រសិទ្ធភាព១ឆ្នាំក្រោយបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបានសេចក្ដីជូនដំណឹងនោះ។

មាត្រា៤៩: ទម្រង់ងាយស្រួលប្រើប្រាស់

អត្ថបទនៃអនុសញ្ញានេះត្រូវតែធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់ដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលប្រើប្រាស់។

មាត្រា៥០: អត្ថបទសក្ដីភាព

អត្ថបទនៃអនុសញ្ញានេះ មានជាភាសាអារ៉ាប់ ចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញ មានតម្លៃជាសក្ខីភាពស្មើគ្នា៕

Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol

UNITED NATIONS

CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

Introduction

The Universal Declaration of Human Rights affirms that "all human beings are born free and equal in dignity and rights". People with disabilities, like all human beings, are therefore entitled to the same human rights "without distinction of any kind". The principle of equality and non-discrimination is reaffirmed in every international human rights treaty. Consequently, all of the human rights treaties protect the rights of persons with disabilities. Disabled people should have full access to civil and political rights and to economic social and cultural rights.

Nevertheless, ensuring that all disabled people are able to enjoy their rights without discrimination is not easy: despite the protection offered by existing treaties, persons with disabilities continue to face barriers in their participation as equal members of society and suffer violations of their human rights in all parts of the world. For this reason, on 12 December 2006, the General Assembly adopted a new international treaty aimed specifically at promoting the rights of persons with disabilities and ensuring that the disabled are placed on an equal footing with the able-bodied with regard to the protection of their human rights.

Article 3 of the Convention establishes a set of general principles:

- Respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;
- Non-discrimination;
- Full and effective participation and inclusion in society;
- Respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;
- Equality of opportunity;

- Accessibility;
- Equality between men and women;
- Respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities

These general principles establish the basis upon which the Convention seeks to address the specific needs of persons with disabilities.

Article 5 elaborates the right to non-discrimination and equality with particular focus on persons with disabilities, and specifically permits positive discrimination where necessary to accelerate or achieve *de facto* equality of persons with disabilities.

The Convention then provides general guidance on areas of specific concern to the protection of the human rights of persons with disabilities. Article 6 addresses the situation of women with disabilities, including the problem of multiple discrimination, and complements the protections contained in the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. Similarly, Article 7 further strengthens the protection provided to children with disabilities in article 23 of the Convention on the Rights of the Child. Article 8 promotes awareness-raising to combat stereotyping and prejudice, foster respect for the rights and dignity of persons with disability, and recognize the positive contribution that they make to society. Article 9 guarantees to disabled people access, on an equal basis with others, to the physical environment, transportation, information and communications, and other facilities and services wherever they live, so that they may live independently and participate fully in all aspects of life. Article 11 deals with situations of particular risk to the disabled, including armed conflict, humanitarian emergencies and natural disasters

The Convention then addresses specific civil, cultural, economic, political and social rights recognized in other treaties from the

perspective of people with disabilities. These include the right to life; equal recognition before the law; access to justice; liberty and security of the person, freedom from torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment and freedom from exploitation, violence and abuse; protecting the integrity of the person; liberty of movement and nationality; living independently and inclusion in the community; personal mobility; freedom of expression and opinion, and access to information; respect for privacy and for home and the family; the right to education, health, an adequate standard of living and social protection; habilitation and rehabilitation, work and employment; and participation in political and public life, cultural life, recreation, leisure and sport.

The Convention contains detailed provisions relating to national implementation and monitoring, including the collection of statistics and other data and the role of international cooperation in assisting developing countries to meet the ambitious standards set by the Convention for the benefit of people with disabilities. Whilst the goals set by the Convention are worthy and necessary, many countries will face considerable challenges in meeting their continuing commitments under its provisions. In order to assist States to implement the Convention effectively, an international committee of experts, to be known as the Committee on the Rights of Persons with Disabilities, will be established when the treaty comes into force. Each State party is required to submit a report periodically to the Committee setting out the steps it has taken to implement the Convention. The Committee will then provide expert advice and recommendations for further action to strengthen the government's continuing commitment to the objectives set by the Convention.

People with disabilities are faced with particular challenges in claiming their rights. The Optional Protocol to the Convention therefore provides the Committee with additional competence to undertake inquiries and consider individual communications relating to the implementation of the Convention in countries that have chosen to accept this procedure.

The Convention will enter into force in international law when twenty countries have ratified it. The Royal Government of Cambodia has stated its intention to sign and ratify the Convention as soon as possible. It is hoped that Cambodia will also ratify the Optional Protocol. When it does so, the rights set out in the Convention will be guaranteed by international law and by the Constitution of Cambodia in accordance with article 31.

The draft law on disabled people, which the Government has been finalizing for some years now and is specifically tailored to the situation of Cambodia, will further protect the rights of disabled people in Cambodia.

1 June 2007

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Preamble

The States Parties to the present Convention,

(a) *Recalling* the principles proclaimed in the Charter of the United Nations which recognize the inherent dignity and worth and the equal and inalienable rights of all members of the human family as the foundation of freedom, justice and peace in the world,

(b) *Recognizing* that the United Nations, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, has proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind,

(c) *Reaffirming* the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms and the need for persons with disabilities to be guaranteed their full enjoyment without discrimination,

(d) *Recalling* the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, the Convention on the Rights of the Child, and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families,

(e) *Recognizing* that disability is an evolving concept and that disability results from the interaction between persons with impairments and attitudinal and environmental barriers that hinders their full and effective participation in society on an equal basis with

others,

(f) *Recognizing* the importance of the principles and policy guidelines contained in the World Programme of Action concerning Disabled Persons and in the Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities in influencing the promotion, formulation and evaluation of the policies, plans, programmes and actions at the national, regional and international levels to further equalize opportunities for persons with disabilities,

(g) *Emphasizing* the importance of mainstreaming disability issues as an integral part of relevant strategies of sustainable development,

(h) *Recognizing also* that discrimination against any person on the basis of disability is a violation of the inherent dignity and worth of the human person,

(i) *Recognizing further* the diversity of persons with disabilities,

(j) *Recognizing* the need to promote and protect the human rights of all persons with disabilities, including those who require more intensive support,

(k) *Concerned* that, despite these various instruments and undertakings, persons with disabilities continue to face barriers in their participation as equal members of society and violations of their human rights in all parts of the world,

(l) *Recognizing* the importance of international cooperation for improving the living conditions of persons with disabilities in every country, particularly in developing countries,

(m) *Recognizing* the valued existing and potential contributions made by persons with disabilities to the overall well-being and diversity of their communities, and that the promotion of the full enjoyment by persons with disabilities of their human rights and fundamental freedoms and of full participation by persons with disabilities will result in their enhanced sense of belonging and in significant advances

in the human, social and economic development of society and the eradication of poverty,

(n) *Recognizing* the importance for persons with disabilities of their individual autonomy and independence, including the freedom to make their own choices,

(o) *Considering* that persons with disabilities should have the opportunity to be actively involved in decision-making processes about policies and programmes, including those directly concerning them,

(p) *Concerned* about the difficult conditions faced by persons with disabilities who are subject to multiple or aggravated forms of discrimination on the basis of race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic, indigenous or social origin, property, birth, age or other status,

(q) *Recognizing* that women and girls with disabilities are often at greater risk, both within and outside the home of violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation,

(r) *Recognizing* that children with disabilities should have full enjoyment of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children, and recalling obligations to that end undertaken by States Parties to the Convention on the Rights of the Child,

(s) *Emphasizing* the need to incorporate a gender perspective in all efforts to promote the full enjoyment of human rights and fundamental freedoms by persons with disabilities,

(t) *Highlighting* the fact that the majority of persons with disabilities live in conditions of poverty, and in this regard recognizing the critical need to address the negative impact of poverty on persons with disabilities,

(u) *Bearing in mind* that conditions of peace and security based on full

respect for the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of persons with disabilities, in particular during armed conflicts and foreign occupation,

(v) *Recognizing* the importance of accessibility to the physical, social, economic and cultural environment, to health and education and to information and communication, in enabling persons with disabilities to fully enjoy all human rights and fundamental freedoms,

(w) *Realizing* that the individual, having duties to other individuals and to the community to which he or she belongs, is under a responsibility to strive for the promotion and observance of the rights recognized in the International Bill of Human Rights,

(x) *Convinced* that the family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State, and that persons with disabilities and their family members should receive the necessary protection and assistance to enable families to contribute towards the full and equal enjoyment of the rights of persons with disabilities,

(y) *Convinced* that a comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities will make a significant contribution to redressing the profound social disadvantage of persons with disabilities and promote their participation in the civil, political, economic, social and cultural spheres with equal opportunities, in both developing and developed countries,

Have agreed as follows :

Article 1
Purpose

The purpose of the present Convention is to promote, protect and ensure the full and equal enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by all persons with disabilities, and to promote respect for their inherent dignity.

Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.

Article 2
Definitions

For the purposes of the present Convention:

"Communication" includes languages, display of text, Braille, tactile communication, large print, accessible multimedia as well as written, audio, plain-language, human-reader and augmentative and alternative modes, means and formats of communication, including accessible information and communication technology;

"Language" includes spoken and signed languages and other forms of non-spoken languages;

"Discrimination on the basis of disability" means any distinction, exclusion or restriction on the basis of disability which has the purpose or effect of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise, on an equal basis with others, of all human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field. It includes all forms of discrimination, including denial of reasonable accommodation;

"Reasonable accommodation" means necessary and appropriate modification and adjustments not imposing a disproportionate or undue burden, where needed in a particular case, to ensure to persons

with disabilities the enjoyment or exercise on an equal basis with others of all human rights and fundamental freedoms;

"Universal design" means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design. "Universal design" shall not exclude assistive devices for particular groups of persons with disabilities where this is needed.

Article 3
General principles

The principles of the present Convention shall be:

(a) Respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;

(b) Non-discrimination;

(c) Full and effective participation and inclusion in society;

(d) Respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;

(e) Equality of opportunity;

(f) Accessibility;

(g) Equality between men and women;

(h) Respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities.

Article 4
General obligations

1. States Parties undertake to ensure and promote the full realization of all human rights and fundamental freedoms for all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability. To this end, States Parties undertake:

(a) To adopt all appropriate legislative, administrative and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention;

(b) To take all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices that constitute discrimination against persons with disabilities;

(c) To take into account the protection and promotion of the human rights of persons with disabilities in all policies and programmes;

(d) To refrain from engaging in any act or practice that is inconsistent with the present Convention and to ensure that public authorities and institutions act in conformity with the present Convention;

(e) To take all appropriate measures to eliminate discrimination on the basis of disability by any person, organization or private enterprise;

(f) To undertake or promote research and development of universally designed goods, services, equipment and facilities, as defined in article 2 of the present Convention, which should require the minimum possible adaptation and the least cost to meet the specific needs of a person with disabilities, to promote their availability and use, and to promote universal design in the development of standards and guidelines;

(g) To undertake or promote research and development of, and to promote the availability and use of new technologies, including information and communications technologies, mobility aids, devices and assistive technologies, suitable for persons with disabilities,

giving priority to technologies at an affordable cost;

(h) To provide accessible information to persons with disabilities about mobility aids, devices and assistive technologies, including new technologies, as well as other forms of assistance, support services and facilities;

(i) To promote the training of professionals and staff working with persons with disabilities in the rights recognized in this Convention so as to better provide the assistance and services guaranteed by those rights.

2. With regard to economic, social and cultural rights, each State Party undertakes to take measures to the maximum of its available resources and, where needed, within the framework of international cooperation, with a view to achieving progressively the full realization of these rights, without prejudice to those obligations contained in the present Convention that are immediately applicable according to international law.

3. In the development and implementation of legislation and policies to implement the present Convention, and in other decision-making processes concerning issues relating to persons with disabilities, States Parties shall closely consult with and actively involve persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations.

4. Nothing in the present Convention shall affect any provisions which are more conducive to the realization of the rights of persons with disabilities and which may be contained in the law of a State Party or international law in force for that State. There shall be no restriction upon or derogation from any of the human rights and fundamental freedoms recognized or existing in any State Party to the present Convention pursuant to law, conventions, regulation or custom on the pretext that the present Convention does not recognize such rights or freedoms or that it recognizes them to a lesser extent.

5. The provisions of the present Convention shall extend to all parts of federal states without any limitations or exceptions.

Article 5
Equality and non-discrimination

1. States Parties recognize that all persons are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to the equal protection and equal benefit of the law.

2. States Parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds.

3. In order to promote equality and eliminate discrimination, States Parties shall take all appropriate steps to ensure that reasonable accommodation is provided.

4. Specific measures which are necessary to accelerate or achieve de facto equality of persons with disabilities shall not be considered discrimination under the terms of the present Convention.

Article 6
Women with disabilities

1. States Parties recognize that women and girls with disabilities are subject to multiple discrimination, and in this regard shall take measures to ensure the full and equal enjoyment by them of all human rights and fundamental freedoms.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure the full development, advancement and empowerment of women, for the purpose of guaranteeing them the exercise and enjoyment of the human rights and fundamental freedoms set out in the present Convention.

Article 7
Children with disabilities

1. States Parties shall take all necessary measures to ensure the full enjoyment by children with disabilities of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children.

2. In all actions concerning children with disabilities, the best interests of the child shall be a primary consideration.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have the right to express their views freely on all matters affecting them, their views being given due weight in accordance with their age and maturity, on an equal basis with other children, and to be provided with disability and age-appropriate assistance to realize that right.

Article 8
Awareness-raising

1. States Parties undertake to adopt immediate, effective and appropriate measures:

(a) To raise awareness throughout society, including at the family level, regarding persons with disabilities, and to foster respect for the rights and dignity of persons with disabilities;

(b) To combat stereotypes, prejudices and harmful practices relating to persons with disabilities, including those based on sex and age, in all areas of life;

(c) To promote awareness of the capabilities and contributions of persons with disabilities.

2. Measures to this end include:

(a) Initiating and maintaining effective public awareness campaigns designed:

(i) To nurture receptiveness to the rights of persons with disabilities;

(ii) To promote positive perceptions and greater social awareness towards persons with disabilities;

(iii) To promote recognition of the skills, merits and abilities of persons with disabilities, and of their contributions to the workplace and the labour market;

(b) Fostering at all levels of the education system, including in all children from an early age, an attitude of respect for the rights of persons with disabilities;

(c) Encouraging all organs of the media to portray persons with disabilities in a manner consistent with the purpose of the present Convention;

(d) Promoting awareness-training programmes regarding persons with disabilities and the rights of persons with disabilities.

Article 9
Accessibility

1. To enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States Parties shall take appropriate measures to ensure to persons with disabilities access, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, to information and communications, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or provided to the public, both in urban and in rural areas. These measures, which shall include the identification and elimination of obstacles and barriers to accessibility, shall apply to, inter alia:

(a) Buildings, roads, transportation and other indoor and outdoor facilities, including schools, housing, medical facilities and workplaces;

(b) Information, communications and other services, including electronic services and emergency services.

2. States Parties shall also take appropriate measures to:

(a) Develop, promulgate and monitor the implementation of minimum standards and guidelines for the accessibility of facilities and services open or provided to the public;

(b) Ensure that private entities that offer facilities and services which are open or provided to the public take into account all aspects of accessibility for persons with disabilities;

(c) Provide training for stakeholders on accessibility issues facing persons with disabilities;

(d) Provide in buildings and other facilities open to the public signage in Braille and in easy to read and understand forms;

(e) Provide forms of live assistance and intermediaries, including guides, readers and professional sign language interpreters, to facilitate accessibility to buildings and other facilities open to the public;

(f) Promote other appropriate forms of assistance and support to persons with disabilities to ensure their access to information;

(g) Promote access for persons with disabilities to new information and communications technologies and systems, including the Internet;

(h) Promote the design, development, production and distribution of accessible information and communications technologies and systems at an early stage, so that these technologies and systems become accessible at minimum cost.

Article 10
Right to life

States Parties reaffirm that every human being has the inherent right to life and shall take all necessary measures to ensure its effective enjoyment by persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 11
Situations of risk and humanitarian emergencies

States Parties shall take, in accordance with their obligations under international law, including international humanitarian law and international human rights law, all necessary measures to ensure the protection and safety of persons with disabilities in situations of risk, including situations of armed conflict, humanitarian emergencies and the occurrence of natural disasters.

Article 12
Equal recognition before the law

1. States Parties reaffirm that persons with disabilities have the right to recognition everywhere as persons before the law.

2. States Parties shall recognize that persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life.

3. States Parties shall take appropriate measures to provide access by persons with disabilities to the support they may require in exercising their legal capacity.

4. States Parties shall ensure that all measures that relate to the exercise of legal capacity provide for appropriate and effective safeguards to prevent abuse in accordance with international human rights law. Such safeguards shall ensure that measures relating to the exercise of legal capacity respect the rights, will and preferences of the person, are free of conflict of interest and undue influence, are proportional and tailored to the person's circumstances, apply for the shortest time possible and are subject to regular review by a

competent, independent and impartial authority or judicial body. The safeguards shall be proportional to the degree to which such measures affect the person's rights and interests.

5. Subject to the provisions of this article, States Parties shall take all appropriate and effective measures to ensure the equal right of persons with disabilities to own or inherit property, to control their own financial affairs and to have equal access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit, and shall ensure that persons with disabilities are not arbitrarily deprived of their property.

Article 13
Access to justice

1. States Parties shall ensure effective access to justice for persons with disabilities on an equal basis with others, including through the provision of procedural and age-appropriate accommodations, in order to facilitate their effective role as direct and indirect participants, including as witnesses, in all legal proceedings, including at investigative and other preliminary stages.

2. In order to help to ensure effective access to justice for persons with disabilities, States Parties shall promote appropriate training for those working in the field of administration of justice, including police and prison staff.

Article 14
Liberty and security of the person

1. States Parties shall ensure that persons with disabilities, on an equal basis with others:

(a) Enjoy the right to liberty and security of person;

(b) Are not deprived of their liberty unlawfully or arbitrarily, and that any deprivation of liberty is in conformity with the law, and that the existence of a disability shall in no case justify a deprivation of liberty.

2. States Parties shall ensure that if persons with disabilities are deprived of their liberty through any process, they are, on an equal basis with others, entitled to guarantees in accordance with international human rights law and shall be treated in compliance with the objectives and principles of this Convention, including by provision of reasonable accommodation.

Article 15
Freedom from torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment

1. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his or her free consent to medical or scientific experimentation.

2. States Parties shall take all effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent persons with disabilities, on an equal basis with others, from being subjected to torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 16
Freedom from exploitation, violence and abuse

1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social, educational and other measures to protect persons with disabilities, both within and outside the home, from all forms of exploitation, violence and abuse, including their gender-based aspects.

2. States Parties shall also take all appropriate measures to prevent all forms of exploitation, violence and abuse by ensuring, inter alia, appropriate forms of
gender- and age-sensitive assistance and support for persons with disabilities and their families and caregivers, including through the provision of information and education on how to avoid, recognize and report instances of exploitation, violence and abuse. States Parties shall ensure that protection services are age-, gender- and disability-

sensitive.

3. In order to prevent the occurrence of all forms of exploitation, violence and abuse, States Parties shall ensure that all facilities and programmes designed to serve persons with disabilities are effectively monitored by independent authorities.

4. States Parties shall take all appropriate measures to promote the physical, cognitive and psychological recovery, rehabilitation and social reintegration of persons with disabilities who become victims of any form of exploitation, violence or abuse, including through the provision of protection services. Such recovery and reintegration shall take place in an environment that fosters the health, welfare, self-respect, dignity and autonomy of the person and takes into account gender- and age-specific needs.

5. States Parties shall put in place effective legislation and policies, including women- and child-focused legislation and policies, to ensure that instances of exploitation, violence and abuse against persons with disabilities are identified, investigated and, where appropriate, prosecuted.

Article 17
Protecting the integrity of the person

Every person with disabilities has a right to respect for his or her physical and mental integrity on an equal basis with others.

Article 18
Liberty of movement and nationality

1. States Parties shall recognize the rights of persons with disabilities to liberty of movement, to freedom to choose their residence and to a nationality, on an equal basis with others, including by ensuring that persons with disabilities:

(a) Have the right to acquire and change a nationality and are not deprived of their nationality arbitrarily or on the basis of disability;

(b) Are not deprived, on the basis of disability, of their ability to obtain, possess and utilize documentation of their nationality or other documentation of identification, or to utilize relevant processes such as immigration proceedings, that may be needed to facilitate exercise of the right to liberty of movement;

(c) Are free to leave any country, including their own;

(d) Are not deprived, arbitrarily or on the basis of disability, of the right to enter their own country.

2. Children with disabilities shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by their parents.

Article 19
Living independently and being included in the community

States Parties to this Convention recognize the equal right of all persons with disabilities to live in the community, with choices equal to others, and shall take effective and appropriate measures to facilitate full enjoyment by persons with disabilities of this right and their full inclusion and participation in the community, including by ensuring that:

(a) Persons with disabilities have the opportunity to choose their place of residence and where and with whom they live on an equal basis with others and are not obliged to live in a particular living arrangement;

(b) Persons with disabilities have access to a range of in-home, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living and inclusion in the community, and to prevent isolation or segregation from the community;

(c) Community services and facilities for the general population are available on an equal basis to persons with disabilities and are

responsive to their needs.

Article 20
Personal mobility

States Parties shall take effective measures to ensure personal mobility with the greatest possible independence for persons with disabilities, including by:

(a) Facilitating the personal mobility of persons with disabilities in the manner and at the time of their choice, and at affordable cost;

(b) Facilitating access by persons with disabilities to quality mobility aids, devices, assistive technologies and forms of live assistance and intermediaries, including by making them available at affordable cost;

(c) Providing training in mobility skills to persons with disabilities and to specialist staff working with persons with disabilities;

(d) Encouraging entities that produce mobility aids, devices and assistive technologies to take into account all aspects of mobility for persons with disabilities.

Article 21
Freedom of expression and opinion, and access to information

States Parties shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities can exercise the right to freedom of expression and opinion, including the freedom to seek, receive and impart information and ideas on an equal basis with others and through all forms of communication of their choice, as defined in article 2 of the present Convention, including by:

(a) Providing information intended for the general public to persons with disabilities in accessible formats and technologies appropriate to different kinds of disabilities in a timely manner and without additional cost;

(b) Accepting and facilitating the use of sign languages, Braille, augmentative and alternative communication, and all other accessible means, modes and formats of communication of their choice by persons with disabilities in official interactions;

(c) Urging private entities that provide services to the general public, including through the Internet, to provide information and services in accessible and usable formats for persons with disabilities;

(d) Encouraging the mass media, including providers of information through the Internet, to make their services accessible to persons with disabilities;

(e) Recognizing and promoting the use of sign languages.

Article 22
Respect for privacy

1. No person with disabilities, regardless of place of residence or living arrangements, shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family, home or correspondence or other types of communication or to unlawful attacks on his or her honour and reputation. Persons with disabilities have the right to the protection of the law against such interference or attacks.

2. States Parties shall protect the privacy of personal, health and rehabilitation information of persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 23
Respect for home and the family

1. States Parties shall take effective and appropriate measures to eliminate discrimination against persons with disabilities in all matters relating to marriage, family, parenthood and relationships, on an equal basis with others, so as to ensure that:

(a) The right of all persons with disabilities who are of marriageable

age to marry and to found a family on the basis of free and full consent of the intending spouses is recognized;

(b) The rights of persons with disabilities to decide freely and responsibly on the number and spacing of their children and to have access to age-appropriate information, reproductive and family planning education are recognized, and the means necessary to enable them to exercise these rights are provided;

(c) Persons with disabilities, including children, retain their fertility on an equal basis with others.

2. States Parties shall ensure the rights and responsibilities of persons with disabilities, with regard to guardianship, wardship, trusteeship, adoption of children or similar institutions, where these concepts exist in national legislation; in all cases the best interests of the child shall be paramount. States Parties shall render appropriate assistance to persons with disabilities in the performance of their child-rearing responsibilities.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have equal rights with respect to family life. With a view to realizing these rights, and to prevent concealment, abandonment, neglect and segregation of children with disabilities, States Parties shall undertake to provide early and comprehensive information, services and support to children with disabilities and their families.

4. States Parties shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. In no case shall a child be separated from parents on the basis of a disability of either the child or one or both of the parents.

5. States Parties shall, where the immediate family is unable to care for a child with disabilities, undertake every effort to provide

alternative care within the wider family, and failing that, within the community in a family setting.

Article 24
Education

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to education. With a view to realizing this right without discrimination and on the basis of equal opportunity, States Parties shall ensure an inclusive education system at all levels and life long learning directed to:

(a) The full development of human potential and sense of dignity and self-worth, and the strengthening of respect for human rights, fundamental freedoms and human diversity;

(b) The development by persons with disabilities of their personality, talents and creativity, as well as their mental and physical abilities, to their fullest potential;

(c) Enabling persons with disabilities to participate effectively in a free society.

2. In realizing this right, States Parties shall ensure that:

(a) Persons with disabilities are not excluded from the general education system on the basis of disability, and that children with disabilities are not excluded from free and compulsory primary education, or from secondary education, on the basis of disability;

(b) Persons with disabilities can access an inclusive, quality and free primary education and secondary education on an equal basis with others in the communities in which they live;

(c) Reasonable accommodation of the individual's requirements is provided;

(d) Persons with disabilities receive the support required, within the

general education system, to facilitate their effective education;

(e) Effective individualized support measures are provided in environments that maximize academic and social development, consistent with the goal of full inclusion.

3. States Parties shall enable persons with disabilities to learn life and social development skills to facilitate their full and equal participation in education and as members of the community. To this end, States Parties shall take appropriate measures, including:

(a) Facilitating the learning of Braille, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation and mobility skills, and facilitating peer support and mentoring;

(b) Facilitating the learning of sign language and the promotion of the linguistic identity of the deaf community;

(c) Ensuring that the education of persons, and in particular children, who are blind, deaf or deafblind, is delivered in the most appropriate languages and modes and means of communication for the individual, and in environments which maximize academic and social development.

4. In order to help ensure the realization of this right, States Parties shall take appropriate measures to employ teachers, including teachers with disabilities, who are qualified in sign language and/or Braille, and to train professionals and staff who work at all levels of education. Such training shall incorporate disability awareness and the use of appropriate augmentative and alternative modes, means and formats of communication, educational techniques and materials to support persons with disabilities.

5. States Parties shall ensure that persons with disabilities are able to access general tertiary education, vocational training, adult education and lifelong learning without discrimination and on an equal basis

with others. To this end, States Parties shall ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities.

Article 25
Health

States Parties recognize that persons with disabilities have the right to the enjoyment of the highest attainable standard of health without discrimination on the basis of disability. States Parties shall take all appropriate measures to ensure access for persons with disabilities to health services that are gender-sensitive, including health-related rehabilitation. In particular, States Parties shall:

(a) Provide persons with disabilities with the same range, quality and standard of free or affordable health care and programmes as provided to other persons, including in the area of sexual and reproductive health and population-based public health programmes;

(b) Provide those health services needed by persons with disabilities specifically because of their disabilities, including early identification and intervention as appropriate, and services designed to minimize and prevent further disabilities, including among children and older persons;

(c) Provide these health services as close as possible to people's own communities, including in rural areas;

(d) Require health professionals to provide care of the same quality to persons with disabilities as to others, including on the basis of free and informed consent by, inter alia, raising awareness of the human rights, dignity, autonomy and needs of persons with disabilities through training and the promulgation of ethical standards for public and private health care;

(e) Prohibit discrimination against persons with disabilities in the provision of health insurance, and life insurance where such insurance is permitted by national law, which shall be provided in a fair and

reasonable manner;

(f) Prevent discriminatory denial of health care or health services or food and fluids on the basis of disability.

Article 26
Habilitation and rehabilitation

1. States Parties shall take effective and appropriate measures, including through peer support, to enable persons with disabilities to attain and maintain maximum independence, full physical, mental, social and vocational ability, and full inclusion and participation in all aspects of life. To that end, States Parties shall organize, strengthen and extend comprehensive habilitation and rehabilitation services and programmes, particularly in the areas of health, employment, education and social services, in such a way that these services and programmes:

(a) Begin at the earliest possible stage, and are based on the multidisciplinary assessment of individual needs and strengths;

(b) Support participation and inclusion in the community and all aspects of society, are voluntary, and are available to persons with disabilities as close as possible to their own communities, including in rural areas.

2. States Parties shall promote the development of initial and continuing training for professionals and staff working in habilitation and rehabilitation services.

3. States Parties shall promote the availability, knowledge and use of assistive devices and technologies, designed for persons with disabilities, as they relate to habilitation and rehabilitation.

Article 27
Work and employment

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to

work, on an equal basis with others; this includes the right to the opportunity to gain a living by work freely chosen or accepted in a labour market and work environment that is open, inclusive and accessible to persons with disabilities. States Parties shall safeguard and promote the realization of the right to work, including for those who acquire a disability during the course of employment, by taking appropriate steps, including through legislation, to, inter alia:

(a) Prohibit discrimination on the basis of disability with regard to all matters concerning all forms of employment, including conditions of recruitment, hiring and employment, continuance of employment, career advancement and safe and healthy working conditions;

(b) Protect the rights of persons with disabilities, on an equal basis with others, to just and favourable conditions of work, including equal opportunities and equal remuneration for work of equal value, safe and healthy working conditions, including protection from harassment, and the redress of grievances;

(c) Ensure that persons with disabilities are able to exercise their labour and trade union rights on an equal basis with others;

(d) Enable persons with disabilities to have effective access to general technical and vocational guidance programmes, placement services and vocational and continuing training;

(e) Promote employment opportunities and career advancement for persons with disabilities in the labour market, as well as assistance in finding, obtaining, maintaining and returning to employment;

(f) Promote opportunities for self-employment, entrepreneurship, the development of cooperatives and starting one's own business;

(g) Employ persons with disabilities in the public sector;

(h) Promote the employment of persons with disabilities in the private sector through appropriate policies and measures, which may include affirmative action programmes, incentives and other measures;

(i) Ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities in the workplace;

(j) Promote the acquisition by persons with disabilities of work experience in the open labour market;

(k) Promote vocational and professional rehabilitation, job retention and return-to-work programmes for persons with disabilities.

2. States Parties shall ensure that persons with disabilities are not held in slavery or in servitude, and are protected, on an equal basis with others, from forced or compulsory labour.

Article 28
Adequate standard of living and social protection

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to an adequate standard of living for themselves and their families, including adequate food, clothing and housing, and to the continuous improvement of living conditions, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right without discrimination on the basis of disability.

2. States Parties recognize the right of persons with disabilities to social protection and to the enjoyment of that right without discrimination on the basis of disability, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right, including measures:

(a) To ensure equal access by persons with disabilities to clean water services, and to ensure access to appropriate and affordable services, devices and other assistance for disability-related needs;

(b) To ensure access by persons with disabilities, in particular women and girls with disabilities and older persons with disabilities, to social protection programmes and poverty reduction programmes;

(c) To ensure access by persons with disabilities and their families

living in situations of poverty to assistance from the State with disability-related expenses, including adequate training, counselling, financial assistance and respite care;

(d) To ensure access by persons with disabilities to public housing programmes;

(e) To ensure equal access by persons with disabilities to retirement benefits and programmes.

Article 29
Participation in political and public life

States Parties shall guarantee to persons with disabilities political rights and the opportunity to enjoy them on an equal basis with others, and shall undertake to:

(a) Ensure that persons with disabilities can effectively and fully participate in political and public life on an equal basis with others, directly or through freely chosen representatives, including the right and opportunity for persons with disabilities to vote and be elected, inter alia, by:

(i) Ensuring that voting procedures, facilities and materials are appropriate, accessible and easy to understand and use;

(ii) Protecting the right of persons with disabilities to vote by secret ballot in elections and public referendums without intimidation, and to stand for elections, to effectively hold office and perform all public functions at all levels of government, facilitating the use of assistive and new technologies where appropriate;

(iii) Guaranteeing the free expression of the will of persons with disabilities as electors and to this end, where necessary, at their request, allowing assistance in voting by a person of their own choice;

(b) Promote actively an environment in which persons with disabilities can effectively and fully participate in the conduct of

public affairs, without discrimination and on an equal basis with others, and encourage their participation in public affairs, including:

(i) Participation in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country, and in the activities and administration of political parties;

(ii) Forming and joining organizations of persons with disabilities to represent persons with disabilities at international, national, regional and local levels.

Article 30
Participation in cultural life, recreation, leisure and sport

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to take part on an equal basis with others in cultural life, and shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities:

(a) Enjoy access to cultural materials in accessible formats;

(b) Enjoy access to television programmes, films, theatre and other cultural activities, in accessible formats;

(c) Enjoy access to places for cultural performances or services, such as theatres, museums, cinemas, libraries and tourism services, and, as far as possible, enjoy access to monuments and sites of national cultural importance.

2. States Parties shall take appropriate measures to enable persons with disabilities to have the opportunity to develop and utilize their creative, artistic and intellectual potential, not only for their own benefit, but also for the enrichment of society.

3. States Parties shall take all appropriate steps, in accordance with international law, to ensure that laws protecting intellectual property rights do not constitute an unreasonable or discriminatory barrier to access by persons with disabilities to cultural materials.

4. Persons with disabilities shall be entitled, on an equal basis with others, to recognition and support of their specific cultural and linguistic identity, including sign languages and deaf culture.

5. With a view to enabling persons with disabilities to participate on an equal basis with others in recreational, leisure and sporting activities, States Parties shall take appropriate measures:

(a) To encourage and promote the participation, to the fullest extent possible, of persons with disabilities in mainstream sporting activities at all levels;

(b) To ensure that persons with disabilities have an opportunity to organize, develop and participate in disability-specific sporting and recreational activities and, to this end, encourage the provision, on an equal basis with others, of appropriate instruction, training and resources;

(c) To ensure that persons with disabilities have access to sporting, recreational and tourism venues;

(d) To ensure that children with disabilities have equal access with other children to participation in play, recreation and leisure and sporting activities, including those activities in the school system;

(e) To ensure that persons with disabilities have access to services from those involved in the organization of recreational, tourism, leisure and sporting activities.

Article 31
Statistics and data collection

1. States Parties undertake to collect appropriate information, including statistical and research data, to enable them to formulate and implement policies to give effect to the present Convention. The process of collecting and maintaining this information shall:

(a) Comply with legally established safeguards, including legislation

on data protection, to ensure confidentiality and respect for the privacy of persons with disabilities;

(b) Comply with internationally accepted norms to protect human rights and fundamental freedoms and ethical principles in the collection and use of statistics.

2. The information collected in accordance with this article shall be disaggregated, as appropriate, and used to help assess the implementation of States Parties' obligations under the present Convention and to identify and address the barriers faced by persons with disabilities in exercising their rights.

3. States Parties shall assume responsibility for the dissemination of these statistics and ensure their accessibility to persons with disabilities and others.

Article 32
International cooperation

1. States Parties recognize the importance of international cooperation and its promotion, in support of national efforts for the realization of the purpose and objectives of the present Convention, and will undertake appropriate and effective measures in this regard, between and among States and, as appropriate, in partnership with relevant international and regional organizations and civil society, in particular organizations of persons with disabilities. Such measures could include, inter alia:

(a) Ensuring that international cooperation, including international development programmes, is inclusive of and accessible to persons with disabilities;

(b) Facilitating and supporting capacity-building, including through the exchange and sharing of information, experiences, training programmes and best practices;

(c) Facilitating cooperation in research and access to scientific and

technical knowledge;

(d) Providing, as appropriate, technical and economic assistance, including by facilitating access to and sharing of accessible and assistive technologies, and through the transfer of technologies.

2. The provisions of this article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the present Convention.

Article 33
National implementation and monitoring

1. States Parties, in accordance with their system of organization, shall designate one or more focal points within government for matters relating to the implementation of the present Convention, and shall give due consideration to the establishment or designation of a coordination mechanism within government to facilitate related action in different sectors and at different levels.

2. States Parties shall, in accordance with their legal and administrative systems, maintain, strengthen, designate or establish within the State Party, a framework, including one or more independent mechanisms, as appropriate, to promote, protect and monitor implementation of the present Convention. When designating or establishing such a mechanism, States Parties shall take into account the principles relating to the status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights.

3. Civil society, in particular persons with disabilities and their representative organizations, shall be involved and participate fully in the monitoring process.

Article 34
Committee on the Rights of Persons with Disabilities

1. There shall be established a Committee on the Rights of Persons with Disabilities (hereafter referred to as "the Committee"), which

shall carry out the functions hereinafter provided.

2. The Committee shall consist, at the time of entry into force of the present Convention, of twelve experts. After an additional sixty ratifications or accessions to the Convention, the membership of the Committee shall increase by six members, attaining a maximum number of eighteen members.

3. The members of the Committee shall serve in their personal capacity and shall be of high moral standing and recognized competence and experience in the field covered by the present Convention. When nominating their candidates, States Parties are invited to give due consideration to the provision set out in article 4.3 of the present Convention.

4. The members of the Committee shall be elected by States Parties, consideration being given to equitable geographical distribution, representation of the different forms of civilization and of the principal legal systems, balanced gender representation and participation of experts with disabilities.

5. The members of the Committee shall be elected by secret ballot from a list of persons nominated by the States Parties from among their nationals at meetings of the Conference of States Parties. At those meetings, for which two thirds of States Parties shall constitute a quorum, the persons elected to the Committee shall be those who obtain the largest number of votes and an absolute majority of the votes of the representatives of States Parties present and voting.

6. The initial election shall be held no later than six months after the date of entry into force of the present Convention. At least four months before the date of each election, the Secretary-General of the United Nations shall address a letter to the States Parties inviting them to submit the nominations within two months. The Secretary-General shall subsequently prepare a list in alphabetical order of all persons thus nominated, indicating the State Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties to the present

Convention.

7. The members of the Committee shall be elected for a term of four years. They shall be eligible for re-election once. However, the term of six of the members elected at the first election shall expire at the end of two years; immediately after the first election, the names of these six members shall be chosen by lot by the chairperson of the meeting referred to in paragraph 5 of this article.

8. The election of the six additional members of the Committee shall be held on the occasion of regular elections, in accordance with the relevant provisions of this article.

9. If a member of the Committee dies or resigns or declares that for any other cause she or he can no longer perform her or his duties, the State Party which nominated the member shall appoint another expert possessing the qualifications and meeting the requirements set out in the relevant provisions of this article, to serve for the remainder of the term.

10. The Committee shall establish its own rules of procedure.

11. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary staff and facilities for the effective performance of the functions of the Committee under the present Convention, and shall convene its initial meeting.

12. With the approval of the General Assembly, the members of the Committee established under the present Convention shall receive emoluments from United Nations resources on such terms and conditions as the Assembly may decide, having regard to the importance of the Committee's responsibilities.

13. The members of the Committee shall be entitled to the facilities, privileges and immunities of experts on mission for the United Nations as laid down in the relevant sections of the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations.

Article 35
Reports by States Parties

1. Each State Party shall submit to the Committee, through the Secretary-General of the United Nations, a comprehensive report on measures taken to give effect to its obligations under the present Convention and on the progress made in that regard, within two years after the entry into force of the present Convention for the State Party concerned.

2. Thereafter, States Parties shall submit subsequent reports at least every four years and further whenever the Committee so requests.

3. The Committee shall decide any guidelines applicable to the content of the reports.

4. A State Party which has submitted a comprehensive initial report to the Committee need not, in its subsequent reports, repeat information previously provided. When preparing reports to the Committee, States Parties are invited to consider doing so in an open and transparent process and to give due consideration to the provision set out in article 4.3 of the present Convention.

5. Reports may indicate factors and difficulties affecting the degree of fulfilment of obligations under the present Convention.

Article 36
Consideration of reports

1. Each report shall be considered by the Committee, which shall make such suggestions and general recommendations on the report as it may consider appropriate and shall forward these to the State Party concerned. The State Party may respond with any information it chooses to the Committee. The Committee may request further information from States Parties relevant to the implementation of the present Convention.

2. If a State Party is significantly overdue in the submission of a

report, the Committee may notify the State Party concerned of the need to examine the implementation of the present Convention in that State Party, on the basis of reliable information available to the Committee, if the relevant report is not submitted within three months following the notification. The Committee shall invite the State Party concerned to participate in such examination. Should the State Party respond by submitting the relevant report, the provisions of paragraph 1 of this article will apply.

3. The Secretary-General of the United Nations shall make available the reports to all States Parties.

4. States Parties shall make their reports widely available to the public in their own countries and facilitate access to the suggestions and general recommendations relating to these reports.

5. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, to the specialized agencies, funds and programmes of the United Nations, and other competent bodies, reports from States Parties in order to address a request or indication of a need for technical advice or assistance contained therein, along with the Committee's observations and recommendations, if any, on these requests or indications.

Article 37
Cooperation between States Parties and the Committee

1. Each State Party shall cooperate with the Committee and assist its members in the fulfilment of their mandate.

2. In its relationship with States Parties, the Committee shall give due consideration to ways and means of enhancing national capacities for the implementation of the present Convention, including through international cooperation.

Article 38
Relationship of the Committee with other bodies

In order to foster the effective implementation of the present

Convention and to encourage international cooperation in the field covered by the present Convention:

(a) The specialized agencies and other United Nations organs shall be entitled to be represented at the consideration of the implementation of such provisions of the present Convention as fall within the scope of their mandate. The Committee may invite the specialized agencies and other competent bodies as it may consider appropriate to provide expert advice on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their respective mandates. The Committee may invite specialized agencies and other United Nations organs to submit reports on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their activities;

(b) The Committee, as it discharges its mandate, shall consult, as appropriate, other relevant bodies instituted by international human rights treaties, with a view to ensuring the consistency of their respective reporting guidelines, suggestions and general recommendations, and avoiding duplication and overlap in the performance of their functions.

Article 39
Report of the Committee

The Committee shall report every two years to the General Assembly and to the Economic and Social Council on its activities, and may make suggestions and general recommendations based on the examination of reports and information received from the States Parties. Such suggestions and general recommendations shall be included in the report of the Committee together with comments, if any, from States Parties.

Article 40
Conference of States Parties

1. The States Parties shall meet regularly in a Conference of States Parties in order to consider any matter with regard to the

implementation of the present Convention.

2. No later than six months after the entry into force of the present Convention, the Conference of the States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General of the United Nations biennially or upon the decision of the Conference of States Parties.

Article 41
Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Convention.

Article 42
Signature

The present Convention shall be open for signature by all States and by regional integration organizations at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 43
Consent to be bound

The present Convention shall be subject to ratification by signatory States and to formal confirmation by signatory regional integration organizations. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has not signed the Convention.

Article 44
Regional integration organizations

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention. Such organizations shall declare, in their instruments of formal confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by this Convention. Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

2. References to "States Parties" in the present Convention shall apply to such organizations within the limits of their competence.

3. For the purposes of article 45, paragraph 1, and article 47, paragraphs 2 and 3, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.

4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise their right to vote in the Conference of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 45
Entry into force

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the twentieth instrument of ratification or accession.

2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the Convention after the deposit of the twentieth such instrument, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 46
Reservations

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Convention shall not be permitted.

2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 47
Amendments

1. Any State Party may propose an amendment to the present Convention and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

3. If so decided by the Conference of States Parties by consensus, an amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article which relates exclusively to articles 34, 38, 39 and 40 shall

enter into force for all States Parties on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment.

Article 48
Denunciation

A State Party may denounce the present Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 49
Accessible format

The text of the present Convention shall be made available in accessible formats.

Article 50
Authentic texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Convention shall be equally authentic.